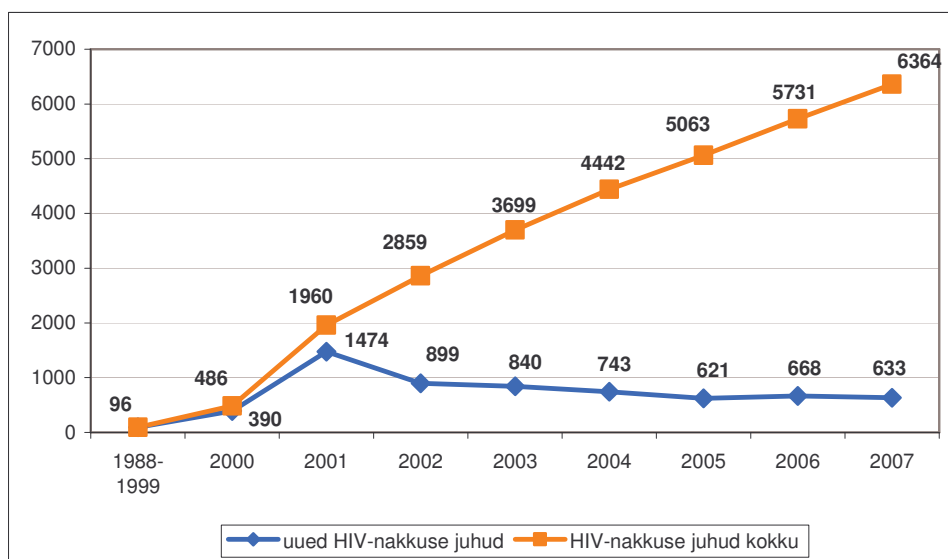

HIV, AIDS ja seotud nakkused arvudes Seisuga 31. detsember 2007. aasta

REGISTREERITUD UUED HIV-NAKKUSE JUHUD

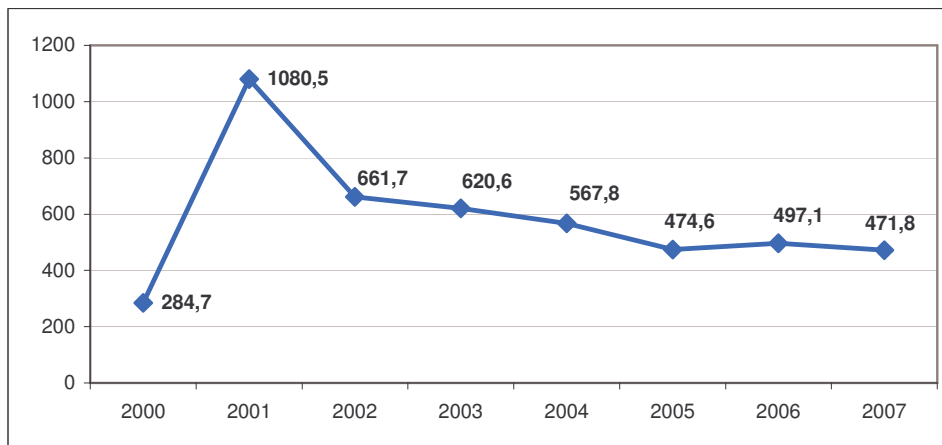
- Viimasel kolmel aastal on registreeritud uute HIV-juhtude arv püsinud sarnasel tasemel.
- Eestis registreeritud uute juhtude arv 1 miljoni elaniku kohta on jätkuvalt Euroopa kõrgeim.

Esimene HIV-i nakatunud inimene registreeriti Eestis 1988. aastal. Aastatel 1988–1999 diagnoositi Eestis 96 HIV-nakkuse juhtu. 2000. aasta teisel poolel toimus järsk tõus uute registreeritud juhtude osas, see jätkus ka 2001. aastal. 2001. aasta alguses teavitas Sotsiaalministeerium kontsentreeritud epideemiast süstivate narkomaanide hulgas, mille kohaselt HIV-levimus süstivate narkomaanide seas ületas 5%, kuid rasedate naiste puhul jäi alla 1%-i. Perioodil 2000-2001 diagnoositi HIV 1864 inimesel. Aastatel 2002-2005 on aasta jooksul registreeritud HIV-i nakatunute hulk langenud ning perioodil 2005-2007 püsinud sarnasel tasemel – üle 600 juhu aastas. Kokku on 20 aasta jooksul Lääne-Tallinna Keskhaigla HIV-nakkuse Referentslaboratooriumi (edaspidi LTKH) andmetel Eestis HIV-i nakatunud 6364 inimest (vt joonis 1).

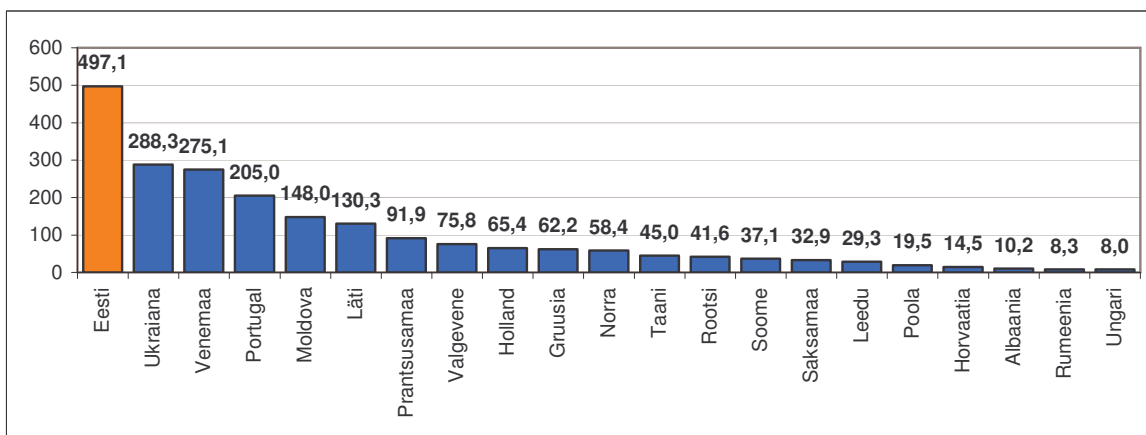
Joonis 1: Registreeritud HIV-nakkuse juhud Eestis, 1988–2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

2007. aastal oli uute HIV-nakkuse juhtude arv 1 miljoni elaniku kohta 471,8. Samaväärsel tasemel on see olnud alates 2005. aastast (vt joonis 2).

Joonis 2: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud 1 miljoni elaniku kohta, 2000–2007
(Andmeallikas: LTKH, arvutustes on kasutatud keskmist rahvaarvu Eesti Statistikaameti (ESA) andmetel)

Võrdlemaks Eestit teiste Euroopa riikidega on võimalik kasutada 2006. aasta andmeid. Vastavalt EuroHIV-ile¹ registreeriti 2006. aastal Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa regiooni 50-s riigis (kokku 53 riiki) 86 912 HIV-i esmasjuhtu ehk 111,1 juhtu 1 miljoni elaniku kohta. Kõige enam esines uusi nakkusjuhte Ida-Euroopas – 59 866 (210,8/1mlj). Lääne-Euroopa riikides oli 2006. aastal 25 241 (82,5/1mlj) ja Kesk-Euroopas 1 805 (9,4/1mlj) HIV-nakkuse uut juhtu. Euroopa Liidu riikides diagnoositi HIV esmakordselt 26 220 (86,9/1mlj) inimesel. Neljas riigis oli uute HIV-kandjate arv 1 miljoni elaniku kohta kõrgem kui 200: Eestis (497,1), Ukrainas (288,3), Venemaal (275,1) ja Portugalis (205,0). Joonisel 3 on näidatud uute HIV-nakkuse juhtude arv 1 miljoni elaniku kohta valitud Euroopa riikides.

Joonis 3: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud 1 miljoni elaniku kohta valitud Euroopa riikides, 2006
(Andmeallikas: EuroHIV, Eesti andmete arvutamisel on kasutatud keskmist rahvaarvu ESA andmetel)

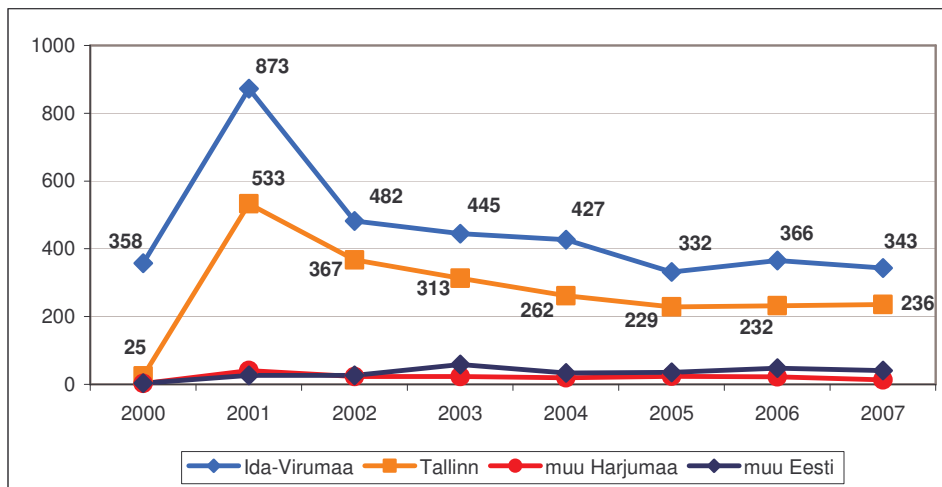
Piirkondlikud andmed

- Väga valdav osa uutest HIV-juhtudest on jätkuvalt registreeritud Tallinnas ja Ida-Virumaal.
- Esmajuhtude arv 100 000 elaniku kohta oli 2007. aastal Kohtla-Järvel ja Narvas neli korda suurem kui Tallinnas.

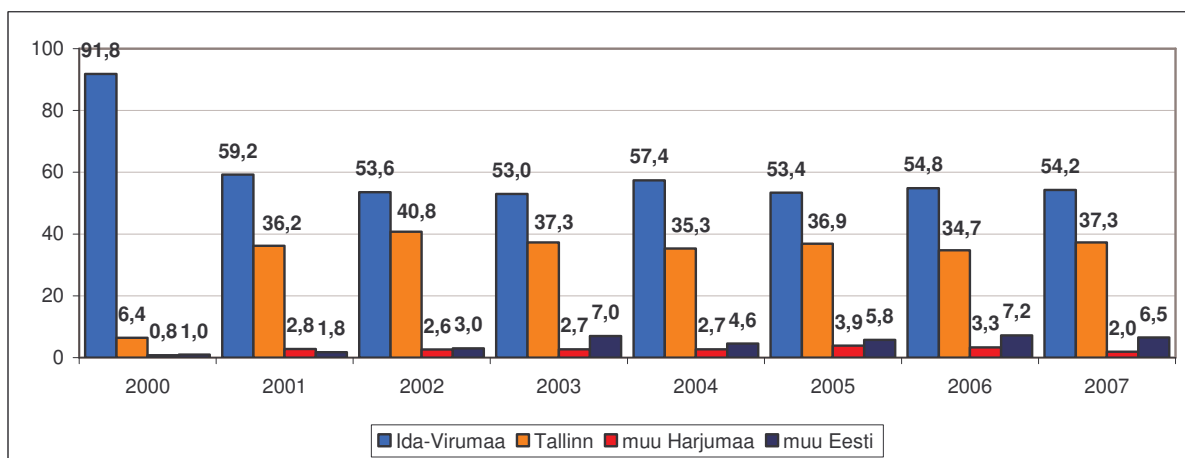
HIV-nakkuse epideemiline levik sai alguse Ida-Virumaal 2000. aasta II poolel. Sellel aastal diagnoositud nakkusjuhtudest 92% registreeriti nimetatud piirkonnas. 2001. aastal tõusis

¹ EuroHIV. HIV/AIDS Surveillance in Europe. End-year report 2006. Saint-Maurice: Institut de veille sanitaire, 2007.No 75

nakkusjuhtude arv järsult ka Tallinnas, kõikidest uutest HIV-nakkuse juhtudest registreeriti seal 36% ning Ida-Virumaal 59%. Ka aastatel 2002-2007 on põhilisteks HIV-nakkuse levikualadeks Ida-Virumaa ja Tallinn – igal aastal on kokku üle 90% uutest juhtudest registreeritud nendes kahes piirkonnas (vt joonis 4 ja 5).

Joonis 4: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud valitud piirkondade lõikes, 2000-2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

Joonis 5: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud valitud piirkondade lõikes, 2000-2007 (%)
(Andmeallikas: LTKH)

2007. aasta kohta on täpsemad andmed maakondade lõikes esitatud tabelis 1. 2007. aastal diagnoositud juhtudest 92% registreeriti Tallinnas (n=236) ja Ida-Virumaal (n=343). Lisaks nimetatud kahele piirkonnale leidis uusi juhte rohkem Lääne-Virumaal (3% kõikidest juhtudest), Harjumaal (va Tallinn, 2% kõikidest juhtudest) ning Tartumaal (1% kõikidest juhtudest).

Kui vaadelda piirkondlikke andmeid 100 000 elaniku kohta, siis selgelt eristub teistest maakondadest Ida-Virumaa. Antud piirkonnas registreeriti 2007. aastal 100 000 elaniku kohta 200,3 HIV esmasjuhtu, so üle nelja korra rohkem kui Harjumaal (47,6). Eriti kõrge on näitaja 100 000 elaniku kohta Narvas – 265,9 ja Kohtla-Järvel – 236,5. Tallinnas on ligikaudu neli korda vähem HIV-nakkuse esmasjuhte 100 000 elaniku kohta – 59,4. Teistest maakondadest on kõrgemad näitajad Lääne-Virumaal – 26,7 ja Valgamaal – 14,6 (vt tabel 1).

Tabel 1: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud maakondade lõikes, 2007 (Andmeallikas: LTKH, ESA)

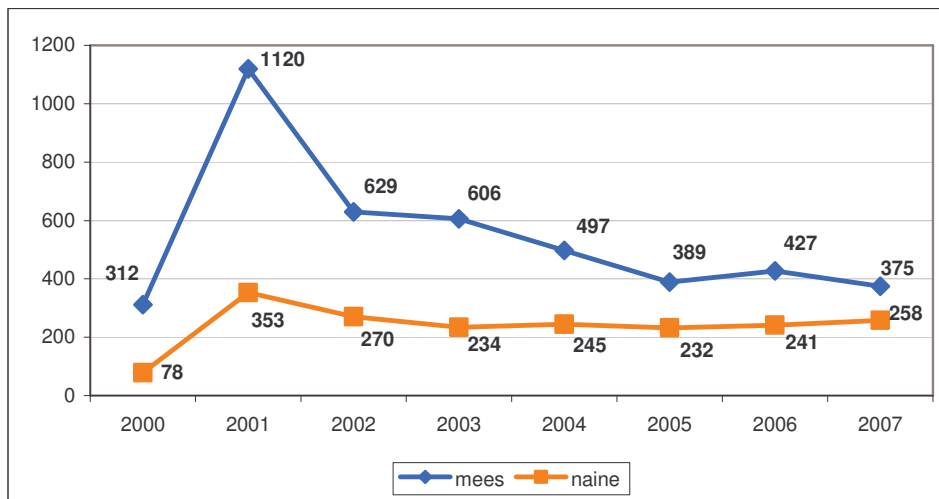
Piirkond	n	%	näitaja 100 000 elaniku kohta
Harjumaa	249	39,3	47,6
sh Tallinn	236	37,3	59,4
sh muu Harjumaa	13	2,0	10,4
Hiumaa	-	-	-
Ida-Virumaa	343	54,2	200,3
sh Narva	177	28,0	265,9
sh Kohtla-Järve	107	16,9	236,5
sh muu Ida-Virumaa	59	9,3	99,3
Jõgevamaa	2	0,3	5,4
Järvamaa	-	-	-
Läänemaa	-	-	-
Lääne-Virumaa	18	2,8	26,7
Põlvamaa	-	-	-
Pärnumaa	-	-	-
Raplamaa	2	0,3	5,5
Saaremaa	1	0,2	2,9
Tartumaa	9	1,4	6,0
sh Tartu	7	1,1	6,8
sh muu Tartumaa	2	0,3	4,3
Valgamaa	5	0,8	14,6
Viljandimaa	-	-	-
Võrumaa	2	0,3	5,2
välismaa	1	0,2	-
elukoht teadmata	1	0,2	-
KOKKU	633	100,0	47,2

Sugu ja vanus

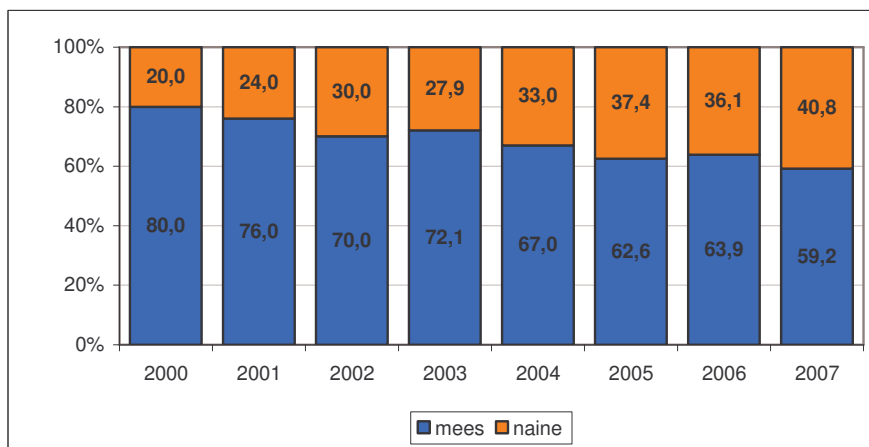
- Uute nakkusjuhtude arv meeste hulgas on aastate lõikes vähenenud. Naiste puhul püsib see näitaja stabiilsena.
- Uute HIV-juhtude arv on vähenenud 15-19- ja 20-24-aastaste grupis. Mõningat tõusutendentsi on märgata vanemate vanusrühmade hulgas.

Valdavalt on HIV-i nakatunud mehed – alates 1988. aastast on meeste seas kokku registreeritud 4 439 HIV-kandjat ning naiste hulgas 1 922 nakkusjuhtu. Kui vaadata HIV-nakkuse esmasjuhtude arvu, siis on märgata meeste vähenemist alates 2001. aastast. Sellel aastal diagnoositi HIV 1120 mehel ning 2007. aastal on juhtude arv 375, mis annab kokku 66,5%-lise languse kuue aasta jooksul. Naiste seas on igal aastal diagnoositud HIV juhtude arv püsinud enam-vähem stabiilsena alates 2002. aastast ning uute nakkusjuhtude arv on kõikunud vahemikus 232 – 270 (vt joonis 6).

Sellised trendid absoluutarvudes on toonud kaasa naiste osakaalu suurenemise uute juhtude hulgas. Kui 2000. aastal diagnoositi esmasjuhtudest 20% naiste seas, siis 2007. aastal on see näitaja 41% (vt joonis 7).

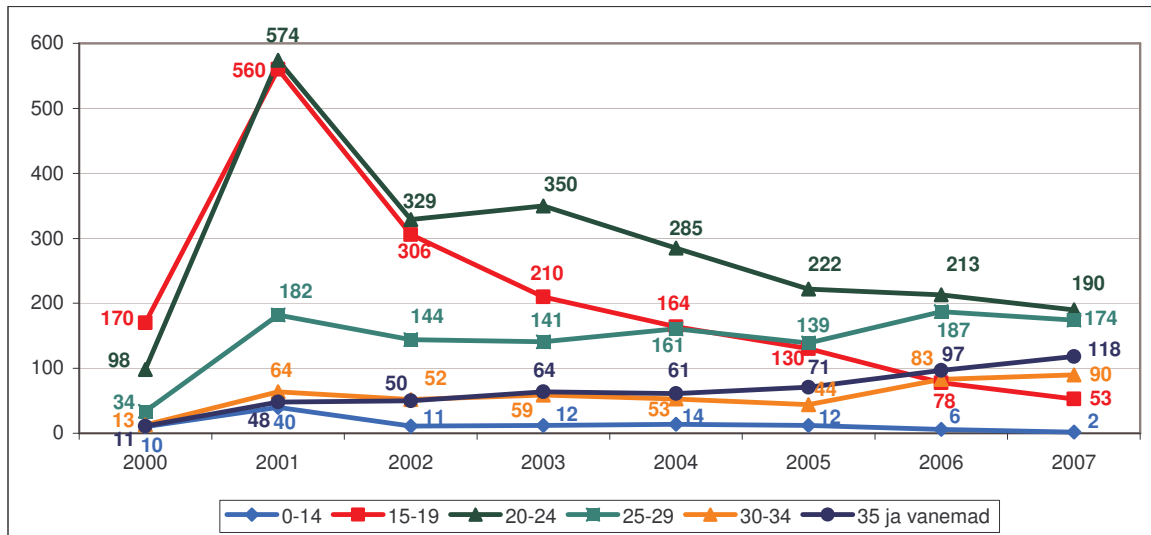
Joonis 6: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud sugude lõikes, 2000-2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

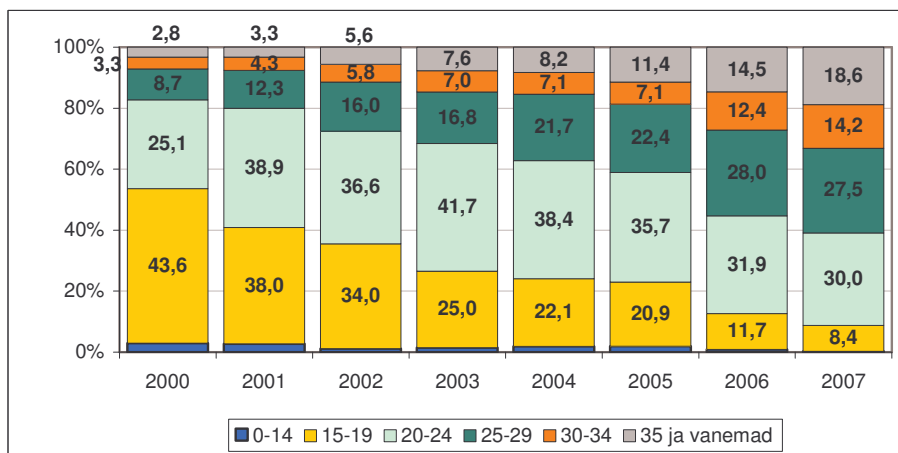
Joonis 7: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud sugude lõikes, 2000-2007 (%)
(Andmeallikas: LTKH)

Kõige suurema riskirühma moodustavad 15-24-aastased. Alates 1988. aastast on 15-19-aastaste vanusrühmas HIV diagnoositud 1679 ning 20-24-aastaste grupis 2275 inimesel moodustades kõikidest 31. detsember 2007. seisuga ametlikult registreeritud HIV-nakkuse kandjatest 62%. Uute HIV-nakkuse juhtude arv aastate jooksul on kõige selgemalt langenud 15-19-aastaste grupis. Kui 2001. aastal diagnoositi HIV 560 15-19-aastasel, siis 2007. aastal 53-l (langus 90,5%). Samuti on langustrendiga uute juhtude arv 20-24-aastaste vanusrühmas. 2001. aastal registreeriti HIV nakkuse kandjaid selles vanusrühmas 574, 2007. aastal 190 (langus 67%). Alates 2005. aastast võib märgata tõusutendentsi vanemate vanusrühmade hulgas. Kolme aastaga on toimunud järgmised muutused: 25-29-aastased – 2005. aastal 139 uut nakkusjuhtu, 2007. aastal 174 (tõus 20%), 30-34-aastased – 2005. aastal 44 uut nakkusjuhtu, 2007. aastal 90 (tõus 51%), 35-aastased ja vanemad – 2005. aastal 71 uut nakkusjuhtu, 2007. aastal 118 (tõus 40%) (vt joonis 8).

Kirjeldatud muutused on toonud kaasa 15-24-aastaste osakaalu vähenemise uute nakkusjuhtude hulgas. Kui 2001. aastal moodustasid nad antud aastal registreeritud juhtudest 77%, siis 2007. aastal 38%. Kõige enam on suurenenud 25-29-aastaste osakaal – 2001. aastal moodustasid nad esmasjuhtudest 12%, 2007. aastal 27,5% (vt joonis 9).

Joonis 8: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud vanusrühmade lõikes, 2000-2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

Joonis 9: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud vanusrühmades (%)
(Andmeallikas: LTKH)

Kui vaadelda soo ja vanuse andmeid koos, siis võrreldes 2001. aastaga (kui registreeriti kõige suurem uute HIV nakkuse juhtude arv) on 2007. aasta lõpuks kõige enam langenud esmasjuhtude arv 15-19-aastaste meeste (2001. aastal 374 juhtu, 2007. aastal 16, langus 96%), 15-19-aastaste naiste (2001. aastal 186 juhtu, 2007. aastal 37, langus 80%) ja 20-24-aastaste meeste hulgas (2001. aastal 459 juhtu, 2007. aastal 109, langus 76%). Kõige suuremad tõusutrendid tulevad esile naiste seas: 35-aastased ja vanemad naised (2001. aastal 9 juhtu, 2007. aastal 40, tõus 77,5%), 25-29-aastased naised (2001. aastal 21 juhtu, 2007. aastal 67, tõus 69%), 30-34-aastased naised (2001. aastal 10 juhtu, 2007. aastal 29, tõus 65,5%). Lisaks võib esile tuua ka 35-aastased ja vanemad mehed, esmasjuhtude arv nende seas on tõusnud 50% (2001. aastal 39 juhtu, 2007. aastal 78) (vt tabel 2).

Tabel 2: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud soo ja vanusrühmade lõikes (1988-2007) (n)

M - mees, N - naine, T - sugu teadmata (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	0-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35 ja vanemad		vanus teadmata			KOKKU
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	T	
1988-1999	-	-	4	4	11	3	17	2	17	1	31	1	4		1	96
2000	7	3	120	50	85	13	32	2	8	5	11	-	49	5		390
2001	28	12	374	186	459	115	161	21	54	10	39	9	5		1	1474
2002	5	6	187	119	241	88	114	30	39	13	38	12	5	2		899
2003	6	6	117	93	263	87	116	25	54	5	49	15	1	3		840
2004	7	7	71	93	202	83	132	29	37	16	45	16	3	1	1	743
2005	7	5	66	64	133	89	108	31	33	11	40	31	2	1		621
2006	2	4	29	49	129	84	136	51	64	19	65	32	2	2		668
2007	-	2	16	37	109	81	107	67	61	29	78	40	4	2		633
KOKKU	62	45	984	695	1632	643	923	258	367	109	396	156	75	16	3	6364

Tabelis 3 on esitatud täpsemalt 2007. aasta andmed 31. detsembri seisuga.

Tabel 3: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud soo ja vanusrühmade lõikes 2007

(Andmeallikas: LTKH)

Vanusrühm	mees		naine		KOKKU	
	n	%	n	%	n	%
0-4	-	-	2	0,8	2	0,3
5-9	-	-	-	-	-	-
10-14	-	-	-	-	-	-
15-19	16	4,3	37	14,3	53	8,4
20-24	109	29,0	81	31,4	190	30,0
25-29	107	28,5	67	26,0	174	27,5
30-34	61	16,3	29	11,2	90	14,2
35-39	34	9,1	9	3,5	43	6,8
40-44	18	4,8	15	5,8	33	5,2
45-49	17	4,5	6	2,3	23	3,6
50 ja vanemad	9	2,4	10	3,9	19	3,0
Teadmata	4	1,1	2	0,8	6	1,0
KOKKU	375	59,2	258	40,8	633	100,0

Rasedad ja HIV-i nakatunud emalt sündinud lapsed

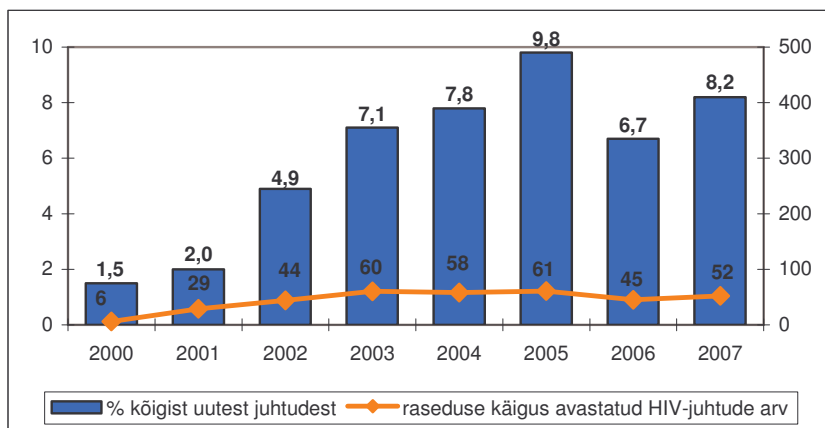
- Aastas registreeritud HIV-i nakatunud rasedate arv püsib stabiilsena.
- Umbes 40% nakatunud rasedatest naistest saavad oma HIV-staatusest teada raseduse käigus.
- Viimastel aastatel on HIV-nakkuse saanud alla 5% nakatunud naistele sündinud lastest.

Kõigil naistel, kes võtavad ennast rasedusega arvele, soovitatakse Eestis teha HIV-test. Enamus naistest on sellega ka nõus. Esimene HIV-nakatunud rase naine avastati 1993. aastal. 31.detsember 2007 seisuga on aastate jooksul kokku registreeritud HIV-nakkuse juhte rasedate hulgas 778. Nendest 356 (46%) on uued juhud ehk inimene sai oma nakatumisest HIV-i teada raseduse käigus. Aastatel 1993, 1996 ja 1999 registreeriti igal aastal üks nakkusjuht rasedate hulgas. Perioodil 2000-2004 on märgata selget tõusutrendi – kui 2000. aastal oli HIV-i nakatunud rasedaid 13, siis 2004. aastal 127 (tõus 90%). Neljal viimasel aastal on HIV-i nakatunud rasedate arv püsinud stabiilsena kõikides vahemikus 126-133 (vt tabel 4).

Tabel 4: Registreeritud HIV-nakkuse juhud rasedate hulgas 1993-2007 (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	HIV-nakkuse juhud rasedate hulgas kokku	raseduse käigus avastatud HIV-nakkuse juhud	
		n	% kõigist HIV-i nakatunud rasedatest
1993-1999	3	1	
2000	13	6	46,2
2001	52	29	55,8
2002	74	44	59,5
2003	119	60	50,4
2004	127	58	45,7
2005	133	61	45,9
2006	126	45	35,7
2007	131	52	39,7
KOKKU	778	356	45,8

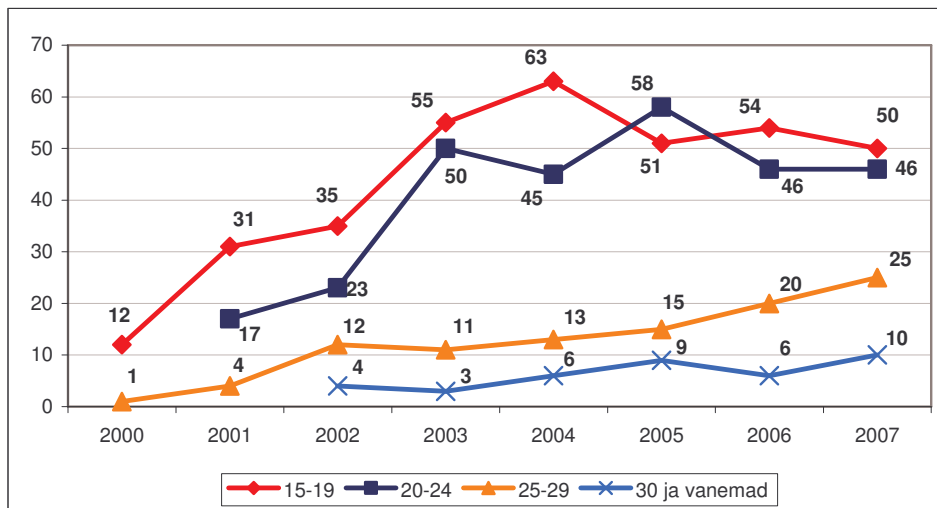
Rasedate hulgas leitud uued HIV-nakkuse juhud on selgelt tõusnud 2003. aastani – 2000.aastal registreeriti rasedate hulgas 6 uut juhtu, 2003. aastal 60 (tõus 90%). Perioodil 2003-2005 oli uute HIV-i juhtude arv stabiilne kõikides 58 ja 61 juhu vahel aastas ning kahel viimasel aastal on uute juhtude arv olnud ligikaudu 10 juhu võrra madalam. HIV-i nakatunud rasedate osakaal Eestis aastas registreeritud kõigist uutest HIV-juhtudest ei ole ühelgi aastal tõusnud üle 10%-i. Suurim oli osakaal 2005. aastal, mil rasedate hulgas diagnoositud uued juhud moodustasid kõikidest esmajuhtudest 10% ning väiksem 2000. aastal, mil see osakaal oli 1,5% (vt joonis 10).

Joonis 10: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud rasedate hulgas, 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH)

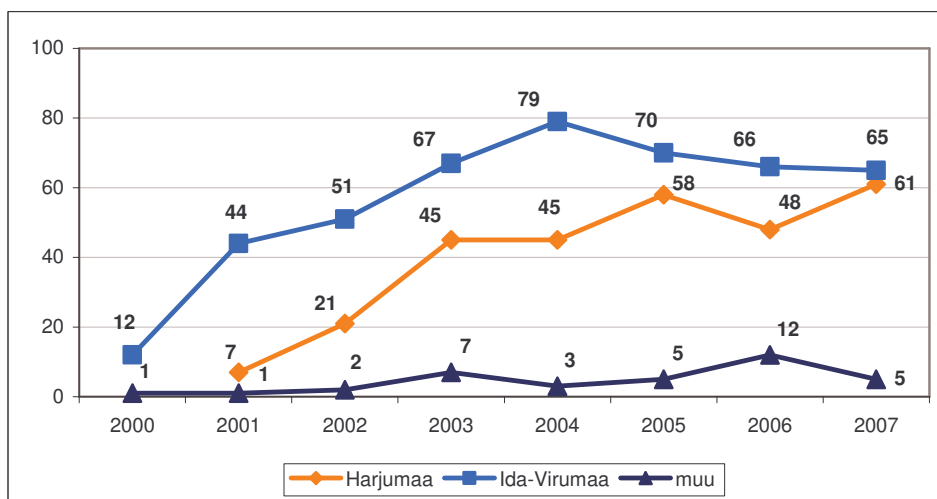
HIV-i nakatunud rasedad on valdavalt 15-24-aastased. Alates 1993. aastast on HIV diagnoositud 353 15-19- ja 286 20-24-aastasel rasedal naisel moodustades kõikidest HIV juhtudest rasedate seas 82%. 15-19-aastaste juhtude arv tõusis perioodil 2000-2004. Kui 2000. aastal leidis selles vanuses HIV-kandjate hulgas 12 rasedat, siis 2004. aastal 63 (tõus 81%). Kolmel viimasel aastal on 15-19-aastaste rasedate HIV-i nakatunute arv püsunud stabiilsena – umbes 10 juhu võrra väiksemana võrreldes 2004. aastaga. 20-24-aastaste seas on tõustrendi märgata aastani 2005. Kui 2000. aastal leidis HIV 17-1 20-24-aastasel rasedal naisel, siis sellel aastal oli nakatunute arv 58 (tõus 71%). Viimasel kahel aastal on HIV diagnoosiga rasedate arv püsunud stabiilsena – nii 2006. kui 2007. aastal registreeriti 46 HIV-nakkusega rasedat (21% vähem kui 2005. aastal). Perioodil 2003-2007 näitab tõustrendi 25-29-aastased HIV-nakatunud – 2003. aastal leidis selles vanusrühmas 11 HIV-i nakatunud rasedat, 2007. aastal 25 (tõus 56%) (vt joonis 11).

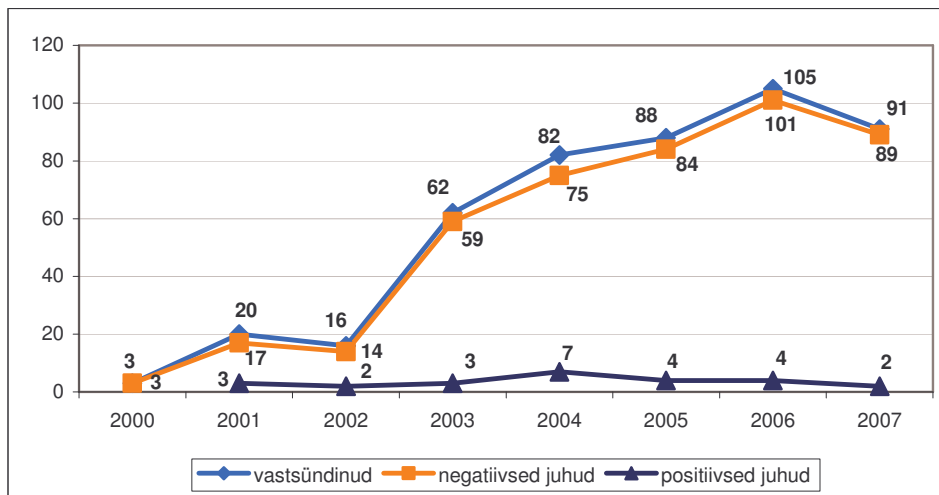
Joonis 11: Registreeritud HIV-nakkuse juhud rasedate hulgas vanusrühmade lõikes, 2000-2007 (n) (Andmeallikas: LTKH)

Rohkem kui pooled (n = 455, 58%) kõikidest rasedate HIV-nakkuse juhtudest on registreeritud Ida-Virumaal. 37% (n=287) juhtudest on leitud Harjumaal ning 5% (n=36) mujal Eestis. Ida-Virumaal registreeritud juhtude arv suurenes perioodil 2000-2004: 2000. aastal diagnoositi HIV 12 rasedal, 2007. aastal 79-l (tõus 85%). Viimasel kolmel aastal on märgata langust 18% ulatuses. Harjumaal registreeritud HIV-nakkuse juhtude arv rasedate hulgas suurenes perioodil 2001-2003: 2001. aastal diagnoositi 7 juhtu, 2003. aastal 45 (tõus 84%). Aastatel 2003 ja 2004 püsis HIV-nakkusega rasedate arv stabiilsena, mõlemal aastal registreeriti Harjumaal nakkus 45 raseda seas. Kolmel viimasel aastal on taas märgata tõusutendentsi – 2007. aastal leiti 61 HIV-i nakatunud rasedat (26% rohkem kui 2003. ja 2004. aastal) (vt joonis 12).

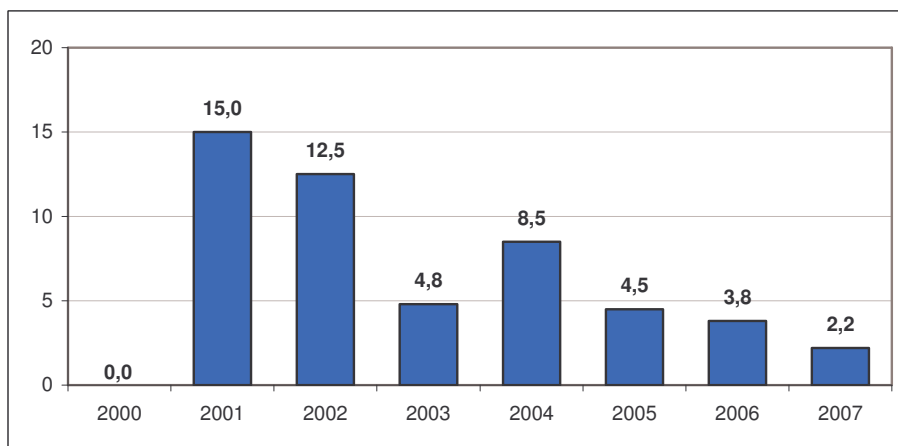

Joonis 12: Registreeritud HIV-nakkuse juhud rasedate hulgas piirkondade lõikes, 2000-2007 (n) (Andmeallikas: LTKH)

Esimene sünnitus HIV-i nakatunud emaga toimus 2000. aastal. Teadaolevaid sünnitusi on kaheksa aasta jooksul toimunud 467. Emalt lapsele on HIV-nakkus ülekandunud 25 juhul. Aastatel 2001 ja 2002 ületas emalt nakkuse saanud laste osakaal 10%, kolmel viimasel aastal on see olnud väiksem kui 5% (vt joonis 13 ja 14).

Joonis 13: HIV-i nakatunud emalt sündinud lapsed, 2000-2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

Joonis 14: HIV-i nakatunud emalt sündinud HIV-nakatunud lapsed (% vastsündinutest)
(Andmeallikas: LTKH)

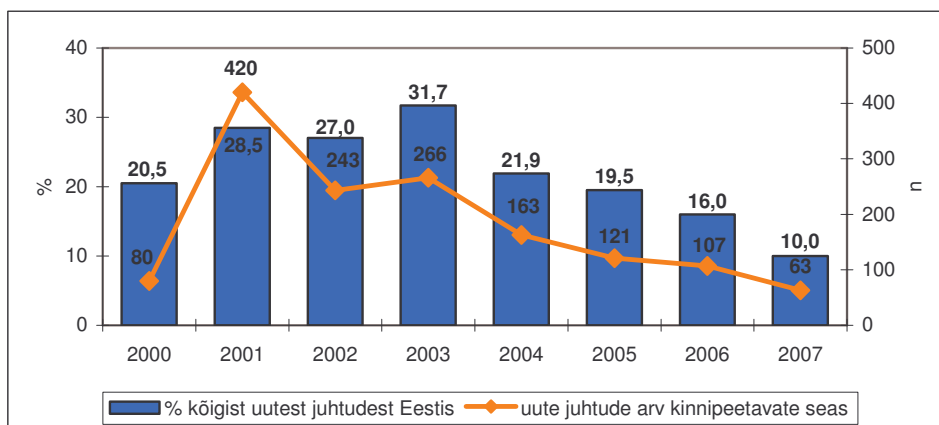
Kinnipeetavad

- **Kinnipeetavate seas on avastatud uute HIV-juhtude arv aastate lõikes vähenenud.**
- **Kinnipeetavate osakaal Eestis aasta jooksul tuvastatud nakatunute hulgas on vähenenud kümnendikuni.**

Esmakordselt diagnoositi HIV-nakkus kinnipeetavate seas 2000. aastal. Kokku on aastate jooksul HIV-i tuvastamishetkel kinnipidamisasutuses viibinud 1463 inimest moodustades kõikidest HIV-kandjatest 23%. Perioodil 2000-2001 tõusis ühe aasta jooksul uute HIV-nakkuse juhtude arv kinnipeetavate seas 81% (2000. aastal 80 esmasjuhtu, 2001. aastal 420). Edaspidi on uute juhtude arv HIV-i diagnoosimise hetkel kinnipidamisasutuses viibivate inimeste seas vähenenud. 2007. aastal registreeriti 63 esmasjuhtu ehk 85% vähem kui 2004. aastal. 2001. ja 2002. aastal osutusid üle kümnendiku testitud kinnipeetavatest HIV-nakkuse kandjaks. Alates 2004. aastast on see näitaja alla 5%-i (vt tabel 5 ja joonis 15).

Tabel 5: HIV nakkuse suhtes testitud ja registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas, 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH, Justiitsministeerium)

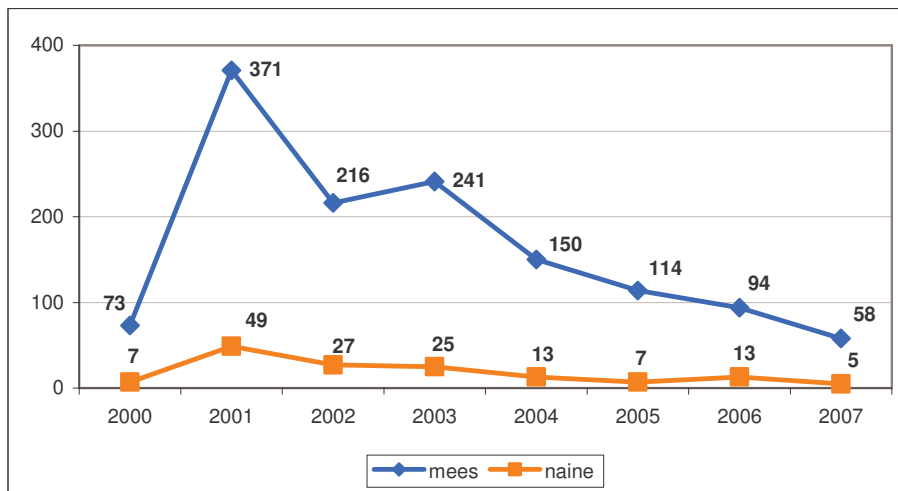
Aasta	Testitud kinnipeetavad (n)	Uued HIV-nakkuse juhud	
		n	% testitud kinnipeetavatest
2000	1034	80	7,7
2001	2568	420	16,4
2002	1923	243	12,6
2003	5009	266	5,3
2004	4717	163	3,5
2005	4819	121	2,5
2006	4530	107	2,4
2007	3982	63	1,6

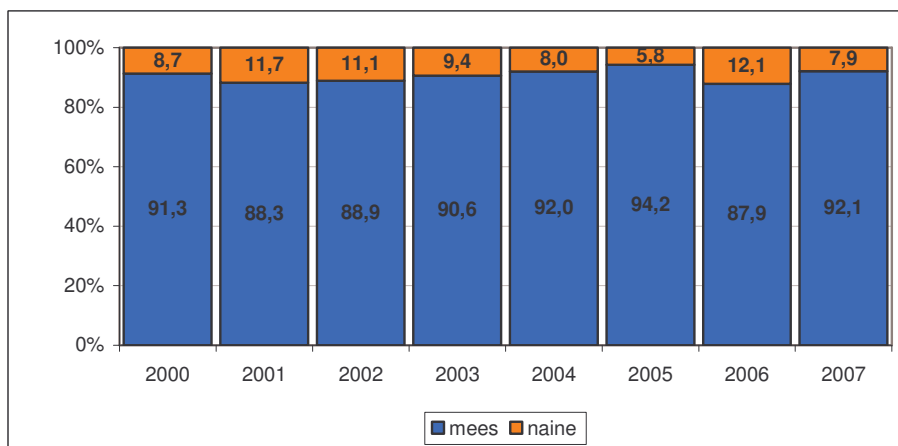
Joonis 15: Registreeritud uued HIV nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas, 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH)

Valdav enamus isikutest, kellel on kinnipidamisasutuses tuvastatud HIV, on mehed. Alates 2000. aastast on meessoost kinnipeetavate seas kokku registreeritud 1317 nakkusjuhtu, naiste puhul on juhtude arv 146. Kõige enam esmasjuhte diagnoositi 2001. aastal ning alates sellest aastast on märgata langustrendi nii mees- kui naissoost kinnipeetavate seas. 2007. aastal tuvastati HIV 58 mehel (84% vähem võrreldes 2001. aastaga) ja 5 naisel (90% vähem võrreldes 2001. aastaga) (vt joonis 16).

Meeste-naiste osakaal uute HIV-nakkuse juhtude seas on aastate jooksul püsinud enam-vähem stabiilsena – kinnipidamisasutuses avastatud esmasjuhtudest 88-94% on registreeritud meeste ning 6-12% naiste hulgas (vt joonis 17).

Joonis 16: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas sugude lõikes (n), 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH)

Joonis 17: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas sugude lõikes (%), 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH)

2007. aasta kohta on võimalik esitada andmed vanuse, elukoha ja tuvastamiskoha järgi (vt tabel 6-8). Kõige suurema vanusrühma 2007. aastal tuvastatud nakatunutest moodustavad 20-24-aastased. Rohkem kui pooled on enne vanglasse sattumist elanud Tallinnas.

Tabel 6: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas soo ja vanusrühmade lõikes, 2007 (Andmeallikas: LTKH)

Vanusrühm	mees	naine	KOKKU	
			n	%
15–19	6	-	6	9,5
20–24	21	1	22	34,9
25–29	13	2	15	23,8
30–34	14	-	14	22,2
35–39	3	1	4	6,4
40–44	-	1	1	1,6
45–49	1	-	1	1,6
KOKKU	58	5	63	100,0

Tabel 7: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas elukoha lõikes, 2007
(Andmeallikas: LTKH)

Maakond	n	%
Harjumaa	39	61,9
sh Tallinn	36	57,1
Ida-Virumaa	23	36,5
sh Narva	8	12,7
sh Kohtla-Järve	8	12,7
Valgamaa	1	1,6
KOKKU	63	100,0

Tabel 8: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud kinnipeetavate hulgas tuvastamiskoha lõikes, 2007 (Andmeallikas: LTKH)

HIV nakkuse tuvastamise koht	n	%
Tartu vangla	24	38,1
Murru vangla	10	15,9
Ämari vangla	2	3,2
Ida-Tallinna Keskhaigla	27	42,8
KOKKU	63	100,0

Doonorid

➤ Aastas avastatud HIV-i nakatunute arv moodustab tugevalt alla 1% kõigist doonoritest.

Aastatel 1988-1999 avastati HIV 6 doonoril. Perioodil 2001-2004 leiti HIV igal aastal rohkem kui kümnel doonoril. Suurim HIV-i nakatunud doonorite arv registreeriti 2002. aastal, kui avastati HIV-nakkus 26 vereloovutajal. 2005-2007 on HIV-i nakatunud doonorite arv väiksem jäädes alla kümne juhu aastas. Kõikidel aastatel moodustavad HIV-i esmasjuhud alla 1% doonoritest. Kokku on aastate jooksul HIV tuvastatud 95 doonoril, kes moodustavad kõikidest aastate jooksul registreeritud HIV-juhtudest 1,5% (vt tabel 9).

Tabel 9: HIV-nakkuse suhtes testitud ja registreeritud uued HIV-nakkuse juhud doonorite hulgas, 2000-2007 (Andmeallikas: LTKH, TÜ Verekeskus)

Aasta	doonorid (n)	testitud donatsioonid (n)	uued HIV-nakkuse juhud	
			n	% doonoritest
2000	43478	43 979	1	0,002
2001		42 655	13	
2002	35617	48 116	26	0,07
2003	37457	61 964	15	0,04
2004	50289	62 040	11	0,02
2005	33883	54 221	7	0,02
2006	32254	54 448	9	0,03
2007	34051	55 198	7	0,02

Aastate jooksul on HIV diagnoositud 65 (68%) mees- ja 30 (32%) naissoost doonoril. 31 HIV-nakkuse juhtu on avastatud 20-24-aastaste vanusgrupis moodustades kõikidest HIV-i nakatunud doonoritest 33%. Suurem on HIV juhtude arv ka kuni 19-aastaste (n=19, 20%) ja 25-29-aastaste (n=18, 19%) vereloovutajate hulgas. 65% (n=62) HIV-i nakatunud doonoritest elab Ida-Virumaal, 26% (n=25) Harjumaal ning 8% (n=8) mujal Eestis (vt tabel 10 ja 11).

Tabel 10: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud doonorite hulgas soo ja vanusrühmade lõikes, 1988-2007 (n) M - mees, N – naine (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	15-19		20-24		25-29		30-34		35 ja vanemad		KOKKU
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	
1988-1999	-	1	1	-	2	-	1	-	1	-	6
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
2001	2	3	2	2	-	2	-	1	-	1	13
2002	5	1	7	-	5	1	3	1	2	1	26
2003	1	3	3	2	1	-	-	1	4	-	15
2004	-	-	5	3	-	1	1	-	-	1	11
2005	1	-	1	-	1	-	1	1	2	-	7
2006	1	-	3	-	2	1	1	-	-	1	9
2007	1	-	2	-	-	2	1	-	1	-	7
KOKKU	11	8	24	7	11	7	8	4	11	4	95

Tabel 11: Registreeritud uued HIV-nakkuse juhud doonorite hulgas elukoha lõikes, 1988-2007 (n) (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	Harjumaa	Ida-Virumaa	muu Eesti	KOKKU
1988-1999	2	4	-	6
2000	-	-	1	1
2001	2	10	1	13
2002	8	18	-	26
2003	6	6	3	15
2004	4	7	-	11
2005	1	6	-	7
2006	1	6	2	9
2007	1	5	1	7
KOKKU	25	62	8	95

AIDS-i Nõustamiskabinettide kliendid

- Umbes pooled AIDS-i kabinettides tuvastatud HIV-i nakatunud isikutest on süstivad narkomaanid. See näitaja püsib stabiilsena.

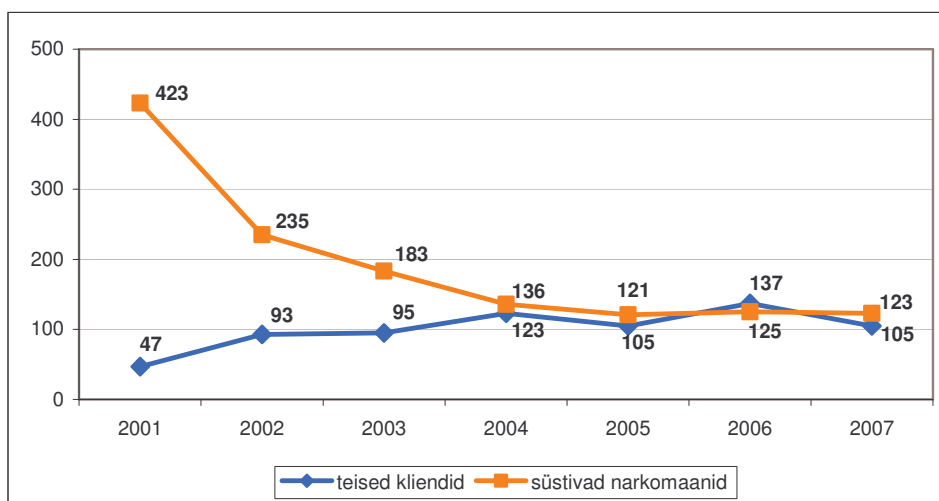
AIDS-i Nõustamiskabinettides on inimestel võimalik testida ennast HIV-ile anonüümselt. Alates 2001. aastast moodustavad AIDS-i Nõustamiskabinettide kliendid kõikidest testitutest umbes 5%. Samas moodustavad kabinettides tuvastatud HIV-juhud umbes kolmandiku kõigist uutest juhtudest Eestis (vt tabel 12).

Tabel 12: AIDS-i Nõustamiskabinettides testitud isikud ja registreeritud HIV-nakkuse juhud
(Andmeallikas: Tervise Arengu Instituut, LTKH)

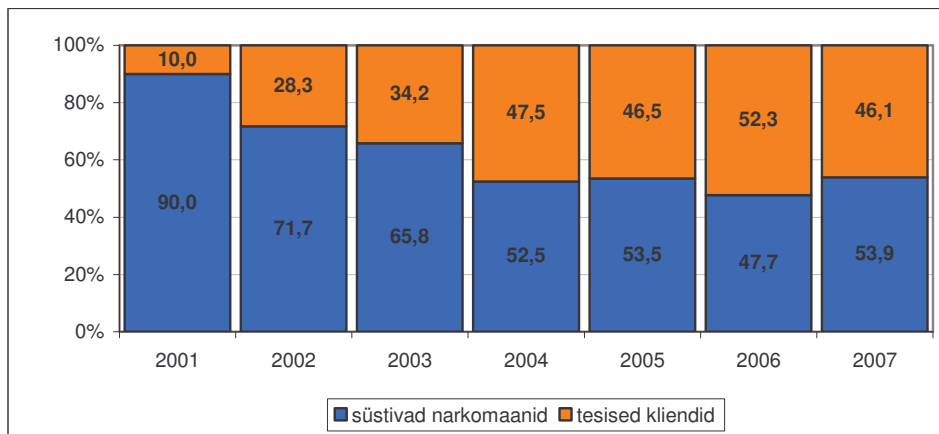
Aasta	testitud isikud kokku (n)	AIDS-i Nõustamiskabinettides testitud isikud		HIV nakkuse juhud	
		n	% kõikidest testitutest	n	% kõikidest juhtudest
2001	94 088	4892	5,2	470	31,9
2002	99 211	5560	5,6	328	36,5
2003	119 296	4726	4,0	278	33,1
2004	126 970	4914	3,9	259	34,9
2005	122 178	5999	4,9	226	36,4
2006	126 916	5667	4,5	262	39,2
2007	131 513	5765	4,4	228	36,0
KOKKU	820 172	37 523	4,6	2051	32,2

AIDS-i Nõustamiskabinettides tuvastatud HIV juhtude arv süstivate narkomaanide hulgas langes järsult perioodil 2001-2004. 2001. aastal registreeriti 423 HIV-kandlusega süstivat narkomaani, 2004. aastal 136 (langus 68%). Samal perioodil tõusis HIV diagnooside arv mittesüstivate klientide seas 47-lt 123-ni (tõus 62%). Viimase nelja aasta jooksul on nõustamiskabinettides tuvastatud HIV nakkusega süstivate narkomaanide ja ülejäänud klientide arv püsinud stabiilsena (vt joonis 18).

Sellised muutused absoluutarvudes on toonud kaasa süstivate narkomaanide osakaalu vähenemise AIDS-i Nõustamiskabinettides tuvastatud HIV juhtude seas. Kui 2001. aastal moodustasid süstivad narkomaanid kabinettides tuvastatud nakatunutest 90%, siis aastatel 2004-2007 kuulusid nimetatud kontingendi hulka umbes pooled registreeritud HIV juhtudest (vt joonis 19).

Joonis 18: AIDS-i Nõustamiskabinettides registreeritud HIV-nakkuse juhud süstivate narkomaanide ja teiste klientide seas, 2001-2007 (n)
(Andmeallikas: Tervise Arengu Instituut)

Joonis 19: AIDS-i Nõustamiskabinettides registreeritud HIV-nakkuse juhud süstivate narkomaanide ja teiste klientide seas, 2001-2007 (%)
(Andmeallikas: Tervise Arengu Instituut)

Tuberkuloosihaiged

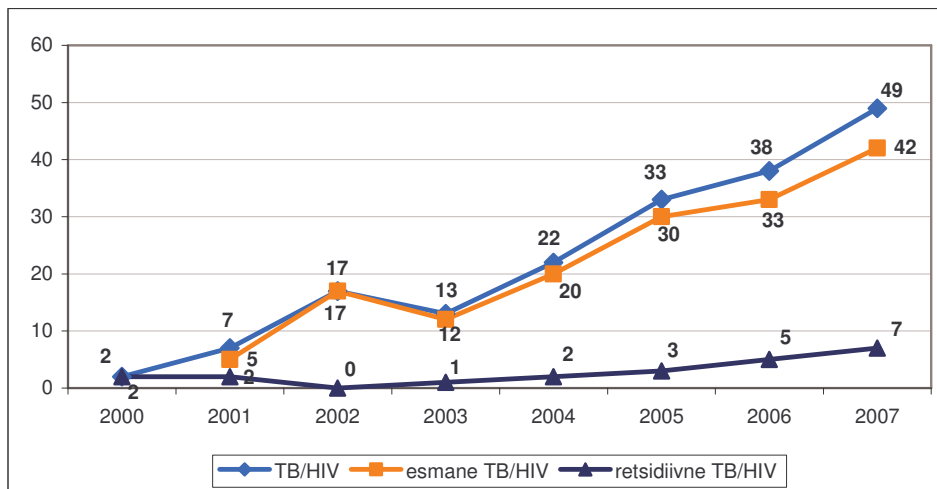
➤ HIV-nakatanud tuberkuloosihaigete arv kasvab.

Kõigile patsientidele, kes satuvad uuringutele tuberkuloosi kahtlusega, pakutakse võimalust teha ka HIV-test. Enamus patsiente nõustub sellega. Tuberkuloosiregistri andmetel diagnoositi HIV tuberkuloosihaigel esimest korda 1997. aastal. Alates 2003. aastast on HIV-nakatanud tuberkuloosihaigete arv suurenenud. Kui 2003. aastal registreeriti 13 juhtu, siis 2007. aastal 49 (tõus 73%). 2003. aastal moodustasid HIV-i nakatanud patsiendid kõikidest tuberkuloosijuhtudest 2%, 2007. aastal 10,5%. Kokku on 31. detsember 2007 seisuga HIV registreeritud 183 tuberkuloosi haigestunud. Valdavalt on HIV avastatud esmaste tuberkuloosijuhtude hulgas (kokku 159, 87% HIV/TB juhtudest) (vt tabel 13, joonis 20).

Tabel 13: Registreeritud HIV-nakkuse juhud tuberkuloosihaigete hulgas, 1998-2007
(Andmeallikas: Tuberkuloosiregister)

Aasta	tuberkuloosijuhtude arv kokku	HIV nakkuse juhud	
		n	% tuberkuloosijuhtudest
1997-1999	1574	2	0,1
2000	782	2	0,3
2001	798	7	0,9
2002	648	17	2,6
2003	570	13	2,3
2004	561	22	3,9
2005	501	33	6,6
2006	433	38	8,8
2007	466	49	10,5
KOKKU	6333	183	2,9

Joonis 20: Registreretud HIV nakkuse juhud tuberkuloosihaigete hulgas, 2000-2007 (n)
(Andmeallikas: Tuberkuloosiregister)

Tuberkuloosiregistri andmetel oli 2007. aastal 49-st HIV-nakkusega patsiendist 42 mehed (86%) ja 7 naised (14%). Kõige enam HIV juhte registreeriti 25-29- ja 30-34-aastaste patsientide hulgas, kes moodustasid kõikidest juhtudest 55%. 53% HIV juhtudest diagnoositi Ida-Virumaal elavate patsientide seas (vt tabel 14 ja 15).

Tabel 14: Registreretud HIV-nakkuse juhud tuberkuloosihaigete hulgas soo ja vanusrühmade lõikes, 2007 (Andmeallikas: Tuberkuloosiregister)

Vanusrühm	mees	naine	KOKKU	
			n	%
20–24	5	1	6	12,2
25–29	11	2	13	26,5
30–34	10	4	14	28,6
35–39	5	-	5	10,2
40–44	7	-	7	14,3
45–49	2	-	2	4,1
50 ja vanemad	2	-	2	4,1
KOKKU	42	7	49	100,0

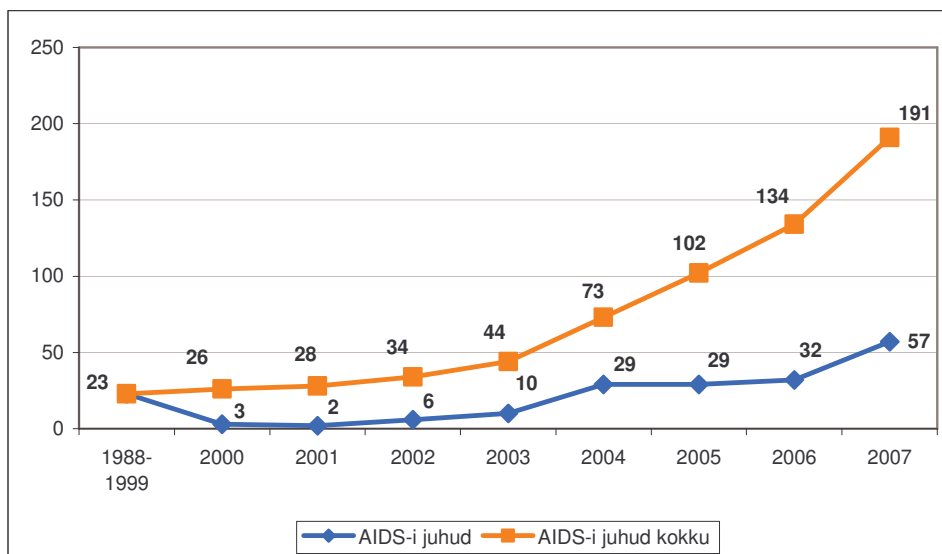
Tabel 15: Registreretud HIV nakkuse juhud tuberkuloosihaigete hulgas elukoha lõikes, 2007
(Andmeallikas: Tuberkuloosiregister)

Elukoht	n	%
Harjumaa	15	30,6
sh Tallinn	14	28,6
Ida-Virumaa	26	53,1
sh Narva	4	8,2
sh Kohtla-Järve	14	28,6
Jõgevamaa	1	2,0
Valgamaa	1	2,0
Vanglate Haigla	6	12,3
KOKKU	49	100,0

DIAGNOOSITUD AIDS-i JUHUD

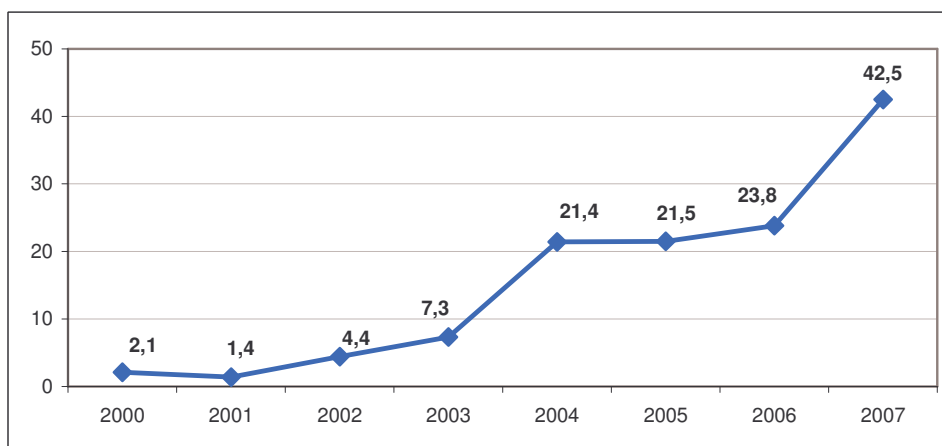
➤ Registreeritud AIDS-i diagnooside arv suureneb.

Eestis diagnoositi esimene AIDS-i juht 1992. aastal. Aastatel 1992-1999 registreeriti kokku 23 AIDS-i juhtu. Perioodil 2000-2003 diagnoositi 2-10 juhtu aastas, 2004-2006 paarkümmend juhtu rohkem ehk 29-32 haigestunut aastas. 2007. aastal registreeriti 57 AIDS-i haiget, mis on 95% rohkem kui 2000. aastal. Kokku on aastate jooksul diagnoositud AIDS 191 inimesel (vt joonis 21).

Joonis 21: Diagnoositud AIDS-i juhud Eestis, 1988–2007 (n)
(Andmeallikas: LTKH)

2007. aastal diagnoositi Eestis 1 miljoni elaniku kohta 42,5 AIDS-i juhtu, mis on ligi kaks korda rohkem kui 2006. aastal (vt joonis 22).

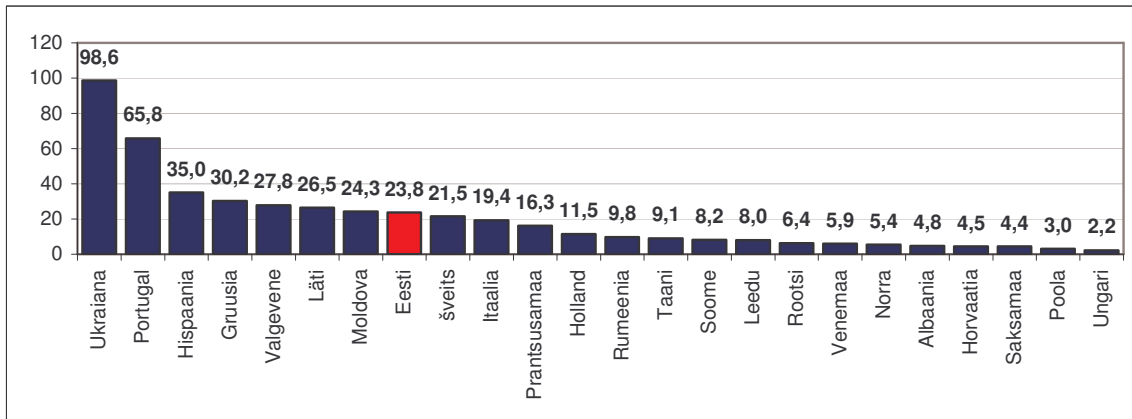

Joonis 22: Diagnoositud AIDS-i juhud 1 miljoni elaniku kohta, 2000–2007
(Andmeallikas: LTKH, ESA)

Teiste Euroopa riikidega võrdlemiseks on võimalik kasutada 2006. aasta andmeid. Vastavalt EuroHIV-ile² diagnoositi 2006. aastal Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa regiooni 50-s

² EuroHIV. HIV/AIDS Surveillance in Europe. End-year report 2006. Saint-Maurice: Institut de veille sanitaire, 2007.No 75

riigis (kokku 53 riiki) AIDS 13 199 inimesel. Kõige enam AIDS-i juhte registreeriti Lääne-Euroopas – 6 462 (15,9/1mlj). Ida-Euroopa riikides diagnoositi 6 208 (25,2/1mlj) AIDS-i juhtu. Kui vaadata andmeid 1 miljoni elaniku kohta, siis antud näitaja on Ida-Euroopa riikides suurem (25,2 vs 15,9). Oluliselt väiksem on AIDS-i juhtude arv Kesk-Euroopas – 530 (2,8/1mlj). Euroopa Liidu riikides diagnoositi AIDS 6 720 (13,7/1mlj) inimesel. Neljas riigis on AIDS-i haigestunute arv 1 miljoni elaniku kohta kõrgem kui 30: Ukraina (98,6), Portugal (65,8), Hispaania (35,0) ja Gruusia (30,2). Joonisel 23 on näidatud AIDS-i juhtude arv 1 miljoni elaniku kohta valitud Euroopa riikides.

Joonis 23: Diagnoositud AIDS-i juhud 1 miljoni elaniku kohta valitud Euroopa riikides, 2006
(Andmeallikas: EuroHIV, Eesti andmete arvutamisel on kasutatud keskmist rahvaarvu ESA andmetel)

Piirkondlikud andmed

➤ Valdav enamus AIDS-i juhte diagnoositakse Ida-Virumaal ja Harjumaal.

Piirkondlikke andmeid on võimalik esitada 2007. aasta kohta. 2007. aastal diagnoositud AIDS-i juhtudest 46% registreeriti nii Harjumaal (n=26) kui Ida-Virumaal (n=26). Kui vaadelda piirkondlikke andmeid 100 000 elaniku kohta, siis sarnaselt uutele HIV-juhtudele eristub selgelt Ida-Virumaa. Selles regioonis diagnoositi 100 000 elaniku kohta 15,2 AIDS-i juhtu, mis on kolm korda rohkem kui Harjumaal (5,0). Narvas on AIDS-i haigestunute arv 100 000 elaniku kohta 18,0 ja mujal Ida-Virumaal 20,2. Võrreldes Narvaga on Tallinnas registreeritud AIDS-i juhte ligi kolm korda vähem – 6,3 (vt tabel 16).

Tabel 16: Diagnoositud AIDS-i juhud maakondade lõikes, 2007 (Andmeallikas: LTKH, ESA)

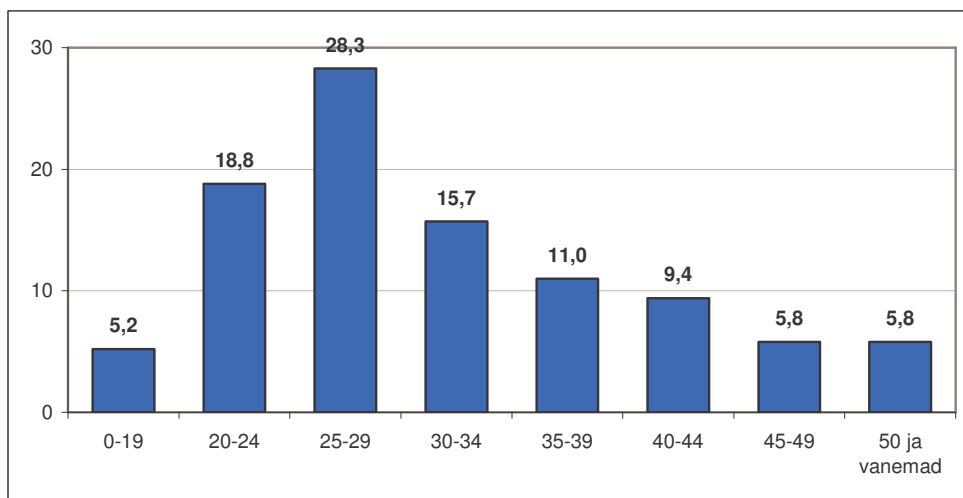
Piirkond	n	%	näitaja 100 000 elaniku kohta
Harjumaa	26	45,6	5,0
sh Tallinn	25	43,8	6,3
sh muu Harjumaa	1	1,8	0,8
Ida-Virumaa	26	45,6	15,2
sh Narva	12	21,1	18,0
sh Kohtla-Järve	2	3,4	4,4
sh muu Ida-Virumaa	12	21,1	20,2
Tartumaa	1	1,8	0,7
sh Tartu	1	1,8	1,0
sh muu Tartumaa	-	-	-
Jõgevamaa	1	1,8	2,7
Valgamaa	1	1,8	2,9
vangla	2	3,4	-
KOKKU	57	100,0	4,3

Sugu ja vanus

- **Kuni 2004. aastani diagnoositi AIDS vaid meestel.**
- **Viimastel aastatel registreeritud AIDS-i haigestunud on nooremad kui aastatel 1992-2002.**

Valdav enamus AIDS-i haigestunutest on mehed – alates 1992. aastast on AIDS diagnoositud 142 (74%) mehel ja 49 (26%) naisel. Kuni 2003. aasta lõpuni registreeriti AIDS peamiselt meeste hulgas (44 juhust 41 meest), alates 2004. aastast on igal aastal diagnoositud AIDS ka vähemalt kümnel naisel (vt tabel 17).

Võrreldes HIV-i nakatunutega on AIDS-i haigestunud mõnevõrra vanemad, suurima grupi moodustavad 25-29-aastased. Alates 1992. aastast on AIDS diagnoositud 54-l 25-29-aastasel ning nad moodustavad kõikidest AIDS-i juhtudest 28%. Sellele vanusrühmale järgnevad 20-24- (n=36, 19%) ja 30-34-aastased (n=30, 16%). 1992-2002 diagnoositi AIDS valdavalt 30-aastastel ja vanematel – 34 AIDS-i juhust 30 registreeriti 30-aastaste ja vanemate hulgas. Alates 2003. aastast on igal aastal üle poolte AIDS-i juhtudest registreeritud kuni 30-aastaste hulgas. Perioodil 2003-2007 diagnoositi AIDS kokku 157 inimesel, sh noorematel kui 30-aastastel 96 juhul (61%) (vt joonis 24, tabel 10).

Joonis 24: Diagnoositud AIDS-i juhud vanusrühmades (%) (Andmeallikas: LTKH)

Tabel 17: Diagnoositud AIDS-i juhud soo ja vanusrühmade lõikes (1992-2007) (n)

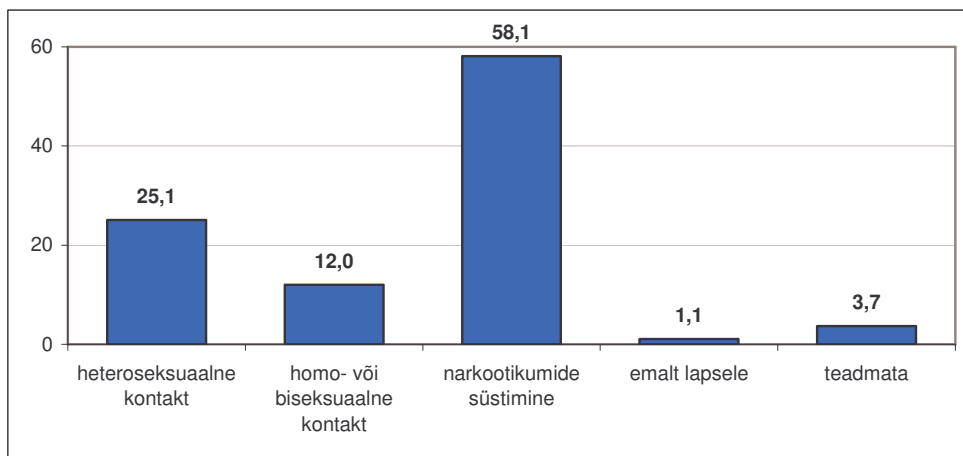
M - mees, N – naine, K- kokku (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	0-19		20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50 ja vanemad		KOKKU		
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	K
1992-1999	-	-	-	1	1	-	5	-	7	-	4	-	3	-	2	-	22	1	23
2000	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	3	-	3
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2
2002	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	6	-	6
2003	1	1	1	-	3	1	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	8	2	10
2004	2	4	4	1	4	4	4	-	1	1	2	1	-	-	1	-	18	11	29
2005	-	-	3	6	5	3	2	1	1	1	1	-	2	-	1	3	15	14	29
2006	-	-	4	2	8	5	1	1	3	1	5	-	-	-	1	1	22	10	32
2007	-	2	10	3	18	1	9	5	5	-	3	-	1	-	-	-	46	11	57
KOKKU	3	7	23	13	40	14	23	7	18	3	17	1	11	-	7	4	142	49	191
KOKKU vanusrühm	10		36		54		30		21		18		11		11		191		

Nakatamise viis

➤ Üle poole AIDS-i haigestunutest on nakatunud HIV-i narkootikumide süstimisel.

Rohkem kui pooled AIDS-i diagnoosiga inimestest on nakatunud HIV-i narkootikumide süstimise teel – kokku on aastate jooksul registreeritud 111 sellist juhtu. 37%-l (n=71) juhtudest on nakkus saadud seksuaalsel teel. Kokku on AIDS-i haigestunute hulgas 48 heteroseksuaalse ning 23 homo- või biseksuaalse kontakti kaudu nakatunut (vt joonis 25, tabel 18).

Joonis 25: AIDS-i haigestunute nakatamise viis (%) (Andmeallikas: LTKH)

HIV-i leviku algusaastatel kandus Eestis nakkus edasi peamiselt seksuaalsel teel ning 2000.-ndatel aastatel narkootikumide süstimisel eelnevalt kasutatud süstimistarvikutega. See kajastub ka AIDS-i haigestunute HIV-i nakatamise viisides. Perioodil 1992-2001 diagnoositi AIDS vaid seksuaalsel teel nakatunutel, kokku 28 juhul. Valdavalt (19/28) oli nakkus edasi kandunud homoseksuaalse kontakti kaudu. 2002. aastal diagnoositi AIDS kahel inimesel, kes olid nakatunud HIV-i narkootikumide süstimisel. Sealt alates on igal aastal taoliste juhtude arv suurenenud, 2007. aastal registreeriti AIDS 45 süstimise teel nakatunul (vt tabel 18)

Tabel 18: Diagnoositud AIDS-i juhud soo ja nakatamise viiside lõikes (1992-2007) (n)

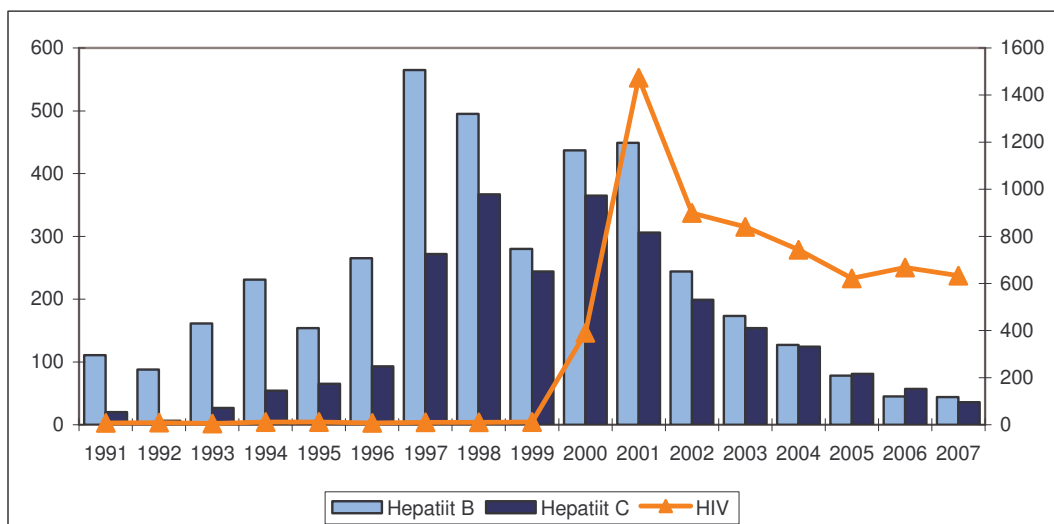
M - mees, N – naine (Andmeallikas: LTKH)

Aasta	hetero-seksuaalne kontakt		homo- või biseksuaalne kontakt		narkootikumide süstimine		emalt lapsele		teadmata		KOKKU
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	
1992-1999	4	1	18	-	-	-	-	-	-	-	23
2000	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
2001	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
2002	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	6
2003	1	-	1	-	5	1	-	1	1	-	10
2004	3	2	2	-	12	6	-	1	1	2	29
2005	2	7	1	-	11	6	-	-	1	1	29
2006	7	2	-	-	15	8	-	-	-	-	32
2007	7	4	-	-	38	7	-	-	1	-	57
KOKKU	32	16	23	-	83	28	-	2	4	3	
KOKKU nakatamise viis	48		23		111		2		7		191

HEPATIIT B JA C

- Alates 2002. aastast on registreeritud hepatiit B ja C juhtude arv pidevalt langenud.

1990-ndatel aastatel muutusid süstitavad narkootikumid Eestis kättesaadavamaks ning nende tarvitamine laienes. Sellega seoses tekkis soodne olukord nakkuste levikuks. Joonisel 26 on näha, et alates 1996. aastast tõusis järsult nii hepatiit B kui C juhtude arv ning kõrge tase püsis 2001. aastani. 1995. aastal registreeriti 154 B-hepatiidi ja 65 C-hepatiidi juhtu. B-hepatiidi puhul saabus kõrgeim tase 1997. aastal, mil see diagnoositi 565 inimesel ehk kahe aastaga tõusis nakatunute arv 73%. C-hepatiiti nakatunuid registreeriti kõige enam 1998. aastal – 367 nakkusjuhtu (82% rohkem kui 1995. aastal). Samal tasemel oli C-hepatiiti nakatunute arv ka 2000. aastal (365 nakkusjuhtu). Hepatiitidesse nakatumise tõusule järgnes 2000. aasta teisel poolele HI-viiruse juhtude arvu tõus, mis saavutas tipptaseme 2001. aastal. Alates 2002. aastast on märgata nii hepatiit B, C kui HIV-nakkuse juhtude arvu langust. Võrreldes 2001. aastaga registreeriti 2007. aastal 90% vähem B-hepatiidi, 88% vähem C-hepatiidi ja 57% vähem HIV-nakkuse juhte (ehk vastavalt 44, 36 ja 633 juhtu) (vt joonis 26 ja tabel 19).

Joonis 26: Registreeritud hepatiit B, hepatiit C ja HIV juhud 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: Tervisekaitseinspeksioon (TKI), LTKH)

Tabel 19: Registreeritud hepatiit B ja C juhud 1991-2007

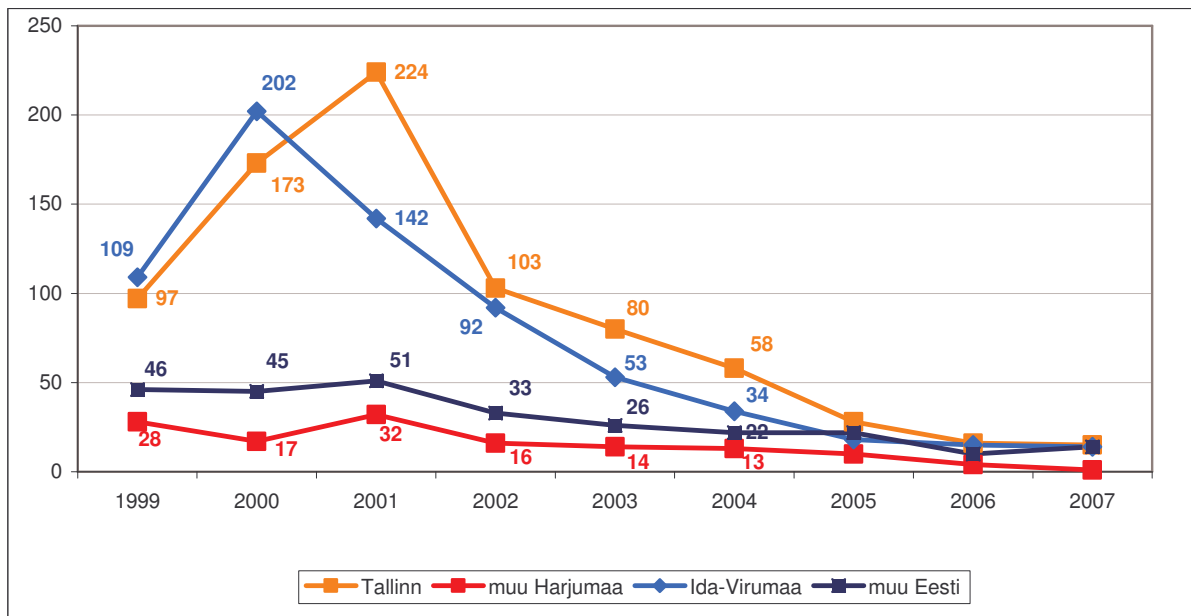
(Andmeallikas: TKI, ESA)

Aasta	Hepatiit B		Hepatiit C	
	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta
1991	111	7,1	20	1,3
1992	88	5,8	6	0,4
1993	161	10,7	27	1,8
1994	231	15,4	54	3,6
1995	154	10,4	65	4,4
1996	265	18,1	93	6,4
1997	565	39,0	272	18,7
1998	495	34,0	367	25,0
1999	280	19,4	244	17,0
2000	437	30,3	365	25,3
2001	449	32,8	306	22,5
2002	244	17,8	199	14,6
2003	173	12,8	154	11,4
2004	127	9,4	124	9,1
2005	78	5,8	81	6,0
2006	45	3,4	57	4,2
2007	44	3,3	36	2,7

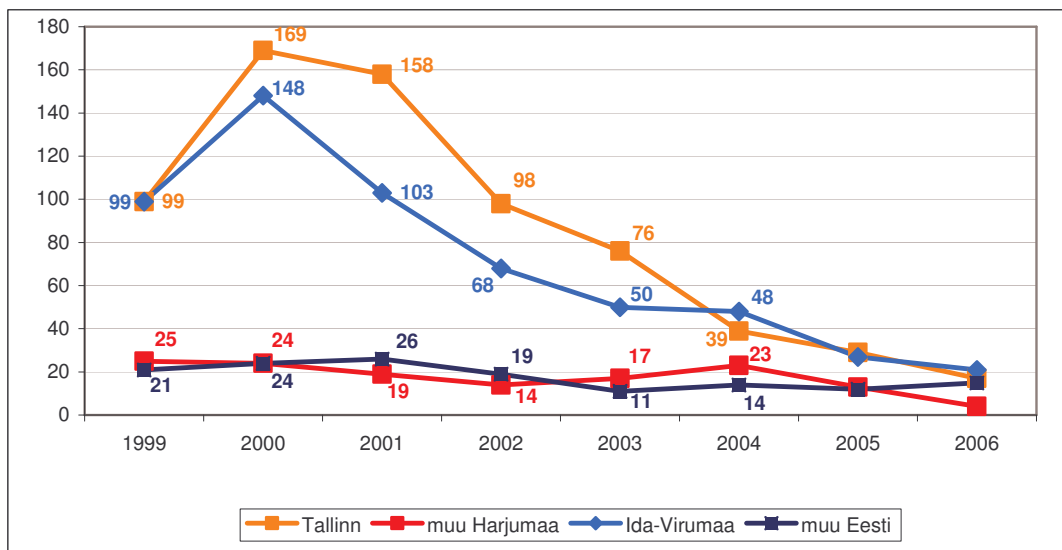
Piirkondlikud andmed

➤ **Sarnaselt HIV-ile on ka B- ja C-hepatiit enam levinud Tallinnas ja Ida-Virumaal.**

Piirkondlikke andmeid on võimalik esitada B-hepatiidi puhul aastate 1999-2007 ning C-hepatiidi osas 1999-2006 kohta. Vaadeldaval perioodil registreeriti B-hepatiit 1 877 ja C-hepatiit 1 530 inimesel. Sarnaselt HIV-ile on nii B- kui C-hepatiit enam levinud Tallinnas ja Ida-Virumaal. Kõikidest eeltoodud perioodil registreeritud hepatiit B juhtudest diagnoositi 42% (n=794) Tallinnas ja 36% (n=679) Ida-Virumaal. Hepatiit C puhul on vastavad osakaalud 45% (n=685) ja 37% (n=564). HIV-nakkuse põhilisteks levikualadeks aastatel 2005-2007 on jäänud samuti Ida-Virumaa ja Tallinn, samasugune trend tuleb esile ka C-hepatiidi osas. Sellest erinevalt jagunevad B-hepatiiti nakatunud erinevate piirkondade vahel ühtlaselt (vt joonis 27 ja 28).

Joonis 27: Registreeritud hepatiit B juhud piirkondade lõikes 1999-2007 (n)
(Andmeallikas: 2001-2007 TKI, 1999-2000 Sotsiaalministeerium (SoM))

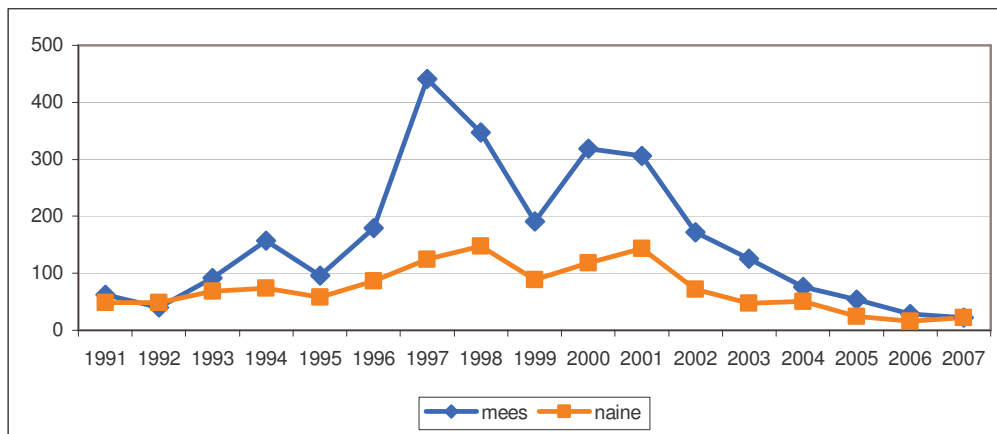
Joonis 28: Registreeritud hepatiit C juhud piirkondade lõikes 1999-2006 (n)
(Andmeallikas: 2001-2006 TKI, 1999-2000 SoM)

Sugu ja vanus

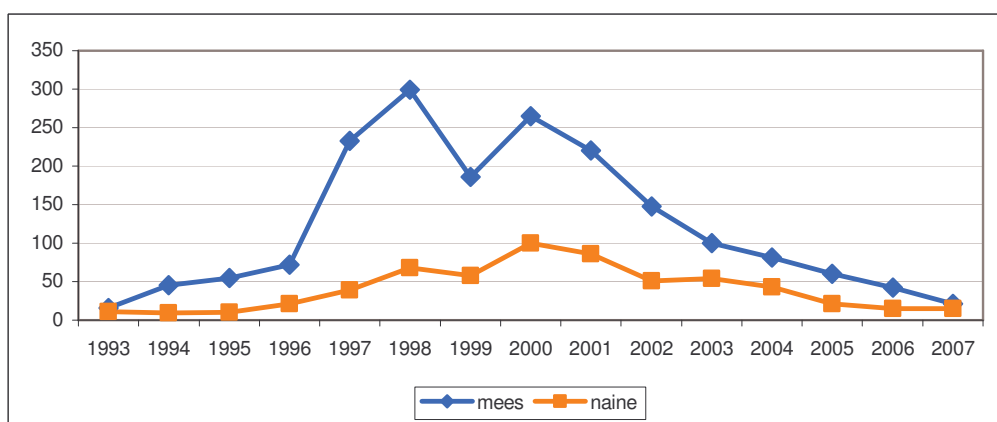
- Sarnaselt HIV-ile on ka hepatiididesse nakatunud valdavalt mehed.
- Nagu HIV-i puhul, on ka hepatiididesse nakatunud valdavalt noored inimesed. 2007. aastaks on 15-19-aastaste seas diagnoositud B ja C hepatiidide arv langenud väga järsult.

Sarnaselt HIV-ile on hepatiididesse nakatunud valdavalt mehed. Alates 1991. aastast on meeste hulgas registreeritud 2709 (69%) B- ja 1853 (75%) C-hepatiidi juhtu, naiste seas on diagnoositud 1238 (31%) B- ja 611 (25%) C-hepatiidi juhtu. C-hepatiidi puhul ei ole teada 1993. aasta andmeid sugude lõikes. 2000. aastal moodustasid mehed nii B- kui C-hepatiiti nakatunute hulgas 73%, 2007. aastal vastavalt 50% ja 58%. Sellele sarnaselt oli HIV-i nakatunute seas 2000. aastal mehi 80% ja 2007. aastal 59% (vt joonis 28, 29 ja tabel 20).

Joonis 28: Registreeritud hepatiit B juhud sugude lõikes 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: TKI)

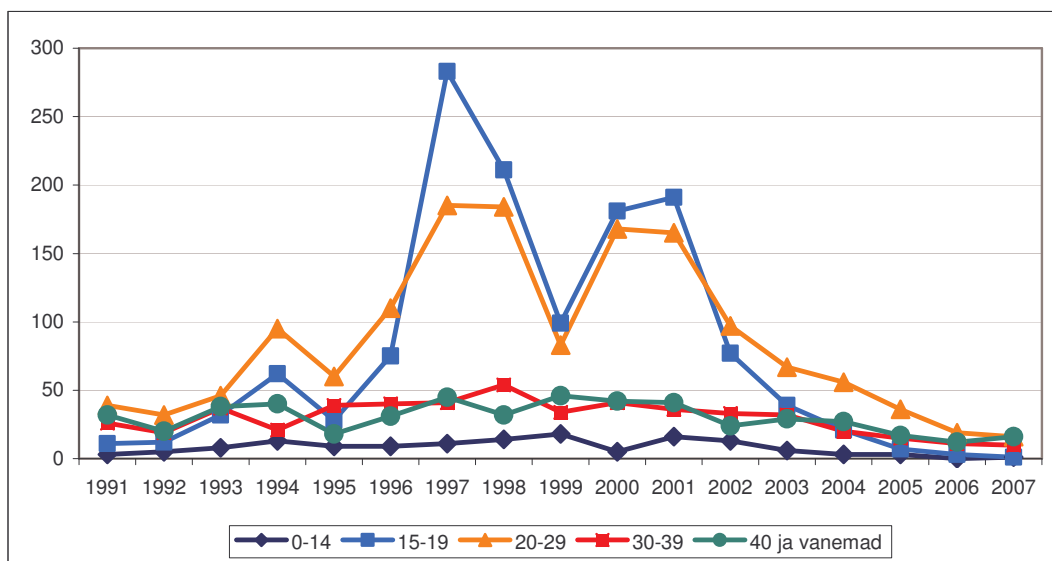
Joonis 29: Registreeritud hepatiit C juhud sugude lõikes 1993-2007 (n)
(Andmeallikas: TKI)

Tabel 20: Registreeritud hepatiit B ja C juhud sugude lõikes 1991-2007
(Andmeallikas: TKI)

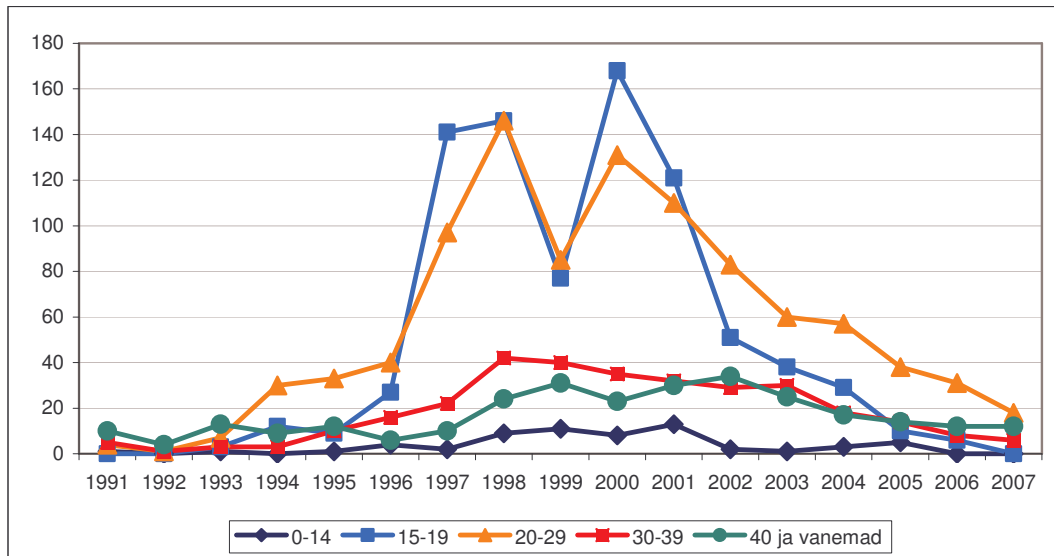
Aasta	Hepatiit B				Hepatiit C			
	mees		naine		mees		naine	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1991	62	55,9	49	44,1	10	50,0	10	50,0
1992	40	45,5	48	54,5				
1993	92	57,1	69	42,9	16	59,3	11	40,7
1994	157	68,0	74	32,0	45	83,3	9	16,7
1995	96	62,3	58	37,7	55	84,6	10	15,4
1996	179	67,5	86	32,5	72	77,4	21	22,6
1997	441	78,1	124	21,9	233	85,7	39	14,3
1998	347	70,1	148	29,9	299	81,5	68	18,5
1999	191	68,2	89	31,8	186	76,2	58	23,8
2000	319	73,0	118	27,0	265	72,6	100	27,4
2001	306	68,2	143	31,8	220	71,9	86	28,1
2002	172	70,5	72	29,5	148	74,4	51	25,6
2003	126	72,8	47	27,2	100	64,9	54	35,1
2004	76	59,8	51	40,2	81	65,3	43	34,7
2005	54	69,2	24	30,8	60	74,1	21	25,9
2006	29	64,4	16	35,6	42	73,7	15	26,3
2007	22	50,0	22	50,0	21	58,3	15	41,7

Nii B- kui C-hepatiit on levinud noorte inimeste hulgas. Perioodil 1991-2007 registreeritud hepatiidi juhtudest diagnoositi 34% 15-19-aastaste vanusrühmas: hepatiit B – 1 333 juhtu ja hepatiit C – 838 juhtu. 20-29-aastased moodustavad vaadeldav perioodi jooksul avastatud B-hepatiidi juhtudest 37% (n=1458) ning C-hepatiidi juhtudest 39% (n=971). Ka HIV-nakkusega kontingent on noor, suurim riskirühm – 15-24-aastased – moodustab kõikidest nakkusjuhtudest 62% (vt joonis 30, 31 ja tabel 21, 22) .

Kui vaadata nakkuste ajalisi trende, siis 90-ndate teisel poolel ning 2000-2001 moodustasid suurima grupi 15-19-aastased. Selles vanusrühmas registreeriti B-hepatiidi esimese tõusulaine tipul (1997-1998) 47% ja teisel korral (2000-2001) 42% nakkusjuhtudest. C-hepatiidi puhul diagnoositi infektsioon 1997-1998 45%-l ja 2000-2001 43%-l juhtudest 15-19-aastaste hulgas. 2007. aastaks on 15-19-aastaste seas diagnoositud nakkusjuhtude arv langenud väga järsult: B-hepatiit – 2001. aastal registreeriti 191 juhtu, 2007. aastal 1 (langus 99%); C-hepatiit – 2000. aastal diagnoositi 168 juhtu, 2007. aastal ei leidunud registreeritud juhtude hulgas ühtegi 15-19-aastast. Selline muutus tuleb esile ka 20-29-aastaste vanusrühmas, kuid nakkusjuhtude arvu langus ei ole olnud nii järsk. Seetõttu on alates 2002. aastast selles vanusrühmas registreeritud rohkem nakkusjuhte kui 15-19-aastaste hulgas. Sarnane trend on esile tulnud ka HIV-nakkuse puhul. 2001. aastal moodustasid 15-19-aastased nakkusjuhtudest 44%, 2007. aastal 8%. Järsu nakkusjuhtude languse tõttu selles grupis said suurema osakaalu vanemad vanusrühmad (vt joonis 30 ja 31 ja tabel 21 ja 22).

Joonis 30: Registreeritud hepatiit B juhud vanusrühmades 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: TKI)

Joonis 31: Registreeritud hepatiit C juhud vanusrühmades 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: TKI)

Tabel 21: Registreeritud hepatiit B juhud vanusrühmades 1991-2007
(Andmeallikas: TKI)

Aasta	0-14		15-19		20-29		30-39		40 ja vanemad	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1991	3	2,7	11	9,9	39	35,2	26	23,4	32	28,8
1992	5	5,7	12	13,6	32	36,4	19	21,6	20	22,7
1993	8	5,0	32	19,9	46	28,5	37	23,0	38	23,6
1994	13	5,6	62	26,9	95	41,1	21	9,1	40	17,3
1995	9	5,8	28	18,2	60	39,0	39	25,3	18	11,7
1996	9	3,4	75	28,3	110	41,5	40	15,1	31	11,7
1997	11	1,9	283	50,1	185	32,7	41	7,3	45	8,0
1998	14	2,8	211	42,6	184	37,2	54	10,9	32	6,5
1999	18	6,4	99	35,4	83	29,6	34	12,2	46	16,4
2000	5	1,2	181	41,4	168	38,4	41	9,4	42	9,6
2001	16	3,6	191	42,5	165	36,8	36	8,0	41	9,1
2002	13	5,3	77	31,6	97	39,8	33	13,5	24	9,8
2003	6	3,5	39	22,5	67	38,7	32	18,5	29	16,8
2004	3	2,4	21	16,5	56	44,1	20	15,7	27	21,3
2005	3	3,8	7	9,0	36	46,2	15	19,2	17	21,8
2006	-	-	3	6,7	19	42,2	11	24,4	12	26,7
2007	1	2,3	1	2,3	16	36,4	10	22,6	16	36,4

Tabel 22: Registreeritud hepatiit C juhud vanusrühmades 1991-2007

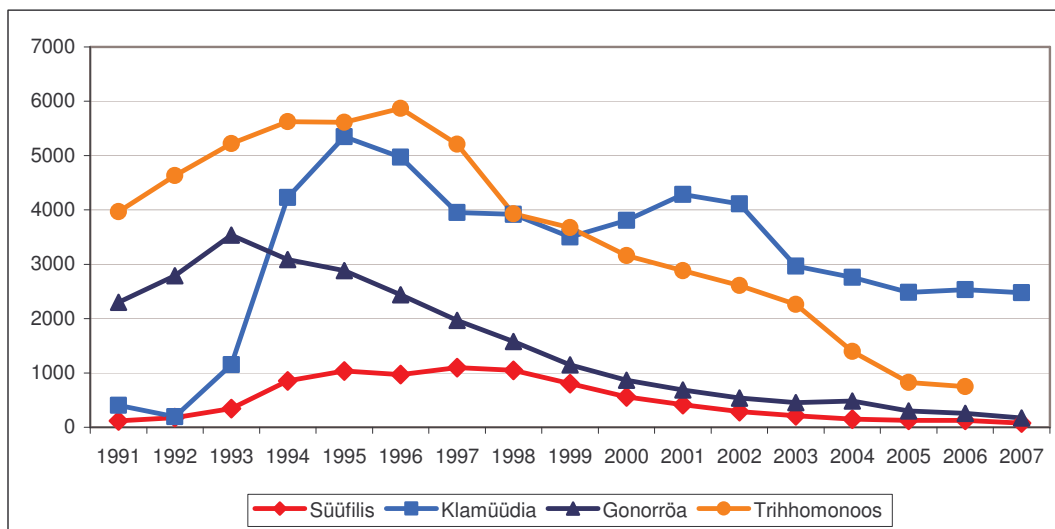
(Andmeallikas: TKI)

Aasta	0-14		15-19		20-29		30-39		40 ja vanemad	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1991	1		-	-	4		5		10	
1992	-		-	-	1		1		4	
1993	1		3		7		3		13	
1994	-	-	12	22,2	30	55,6	3	5,5	9	16,7
1995	1	1,5	9	13,8	33	50,8	10	15,4	12	18,5
1996	4	4,3	27	29,0	40	43,0	16	17,2	6	6,5
1997	2	0,7	141	51,8	97	35,7	22	8,1	10	3,7
1998	9	2,5	146	39,8	146	39,8	42	11,4	24	6,5
1999	11	4,5	77	31,6	85	34,8	40	16,4	31	12,7
2000	8	2,2	168	46,0	131	35,9	35	9,6	23	6,3
2001	13	4,3	121	39,5	110	35,9	32	10,5	30	9,8
2002	2	1,0	51	25,6	83	41,7	29	14,6	34	17,1
2003	1	0,6	38	24,7	60	39,0	30	19,5	25	16,2
2004	3	2,4	29	23,4	57	46,0	18	14,5	17	13,7
2005	5	6,2	10	12,3	38	46,9	14	17,3	14	17,3
2006	-	-	6	10,5	31	54,4	8	14,0	12	21,1
2007	-	-	-	-	18	50,0	6	16,7	12	33,3

SEKSUAALSEL TEEL LEVIVAD INFEKTSIOONID

➤ Peamiste seksuaalsel teel levivate infektsioonide juhtude arv on pidevas languses.

Üldise trendina saab välja juua, et 1990-ndate esimesest poolest alates on peamiste seksuaalsel teel levivate infektsioonide (STLI) juhtude arv langenud. Suurim langus tuleb esile gonorröa puhul. Kui 1993. aastal registreeriti 3535 gonorröa juhtu, siis 2007. aastal 174 (ehk langus 95%) (vt joonis 32, tabel 23-26).

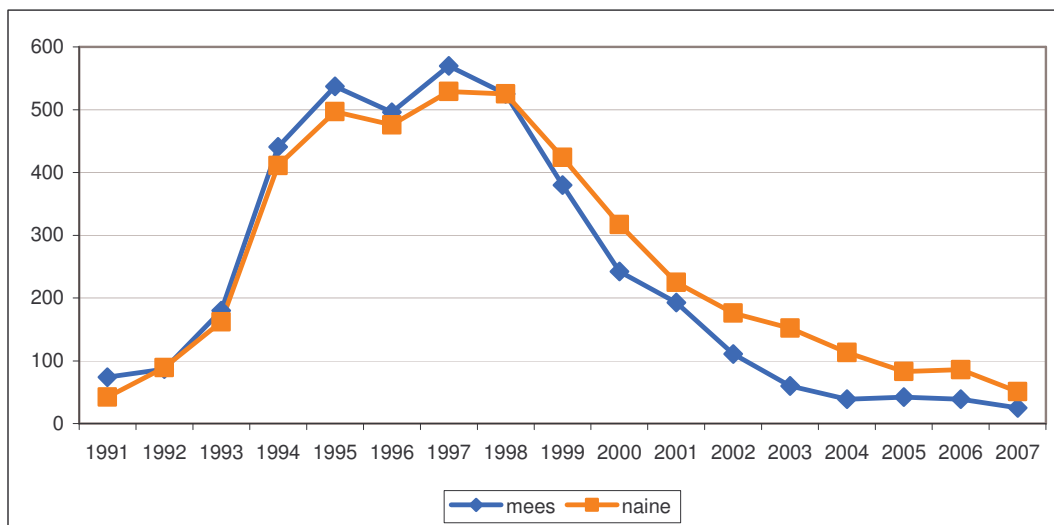
Joonis 32: Peamised seksuaalsel teel levivad infektsioonid 1991-2007 (n)

(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM)

Süüfilis

Perioodil 1991-2007 esines kõige rohkem süüfilise juhte 1997. aastal, mil registreeriti 1099 nakatunut. Järgneva kümne aasta jooksul on süüfilisse nakatunute arv vähenenud 93% võrra ehk 2007. aastal registreeriti 76 nakkusjuhtu (vt joonis 32, tabel 23).

Kuni aastani 1998 oli süüfilise juhtude arv meeste ja naiste seas enam-vähem võrdne väikese meeste ülekaaluga. 1998. aastal diagnoositi nii meeste kui naiste seas 525 süüfilise juhtu, alates sellest aastast on naiste seas registreeritud rohkem nakatunuid. Suurem langustendents tuleb esile meeste hulgas, võrreldes 1998. aastaga esines 2007. aastal 95% vähem nakkusjuhte ehk 25. Naiste hulgas on süüfilisse nakatunute hulk vähenenud 90% võrra ehk 2007. aastal registreeriti 51 nakkusjuhtu (vt joonis 33 ja tabel 23).

Joonis 33: Registreeritud süüfilise juhud sugude lõikes 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM)

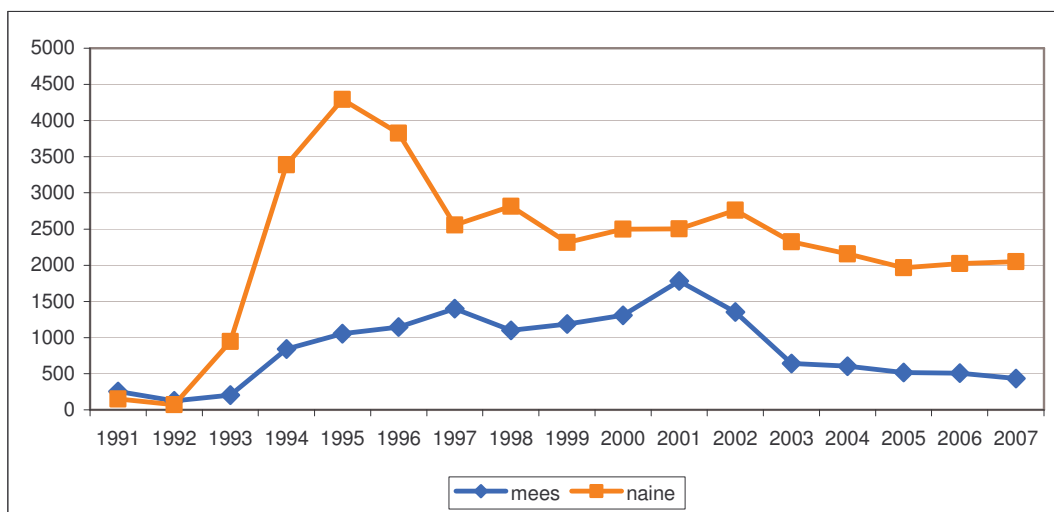
Tabel 23: Registreeritud süüfilise juhud 1991-2007
(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM, ESA)

Aasta	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta	Sugu			
			mees		naine	
			n	%	n	%
1991	116	7,4	74	63,8	42	36,2
1992	176	11,4	87	49,4	89	50,6
1993	342	22,5	180	52,6	162	47,4
1994	852	56,5	441	51,8	411	48,2
1995	1034	69,7	537	51,9	497	48,1
1996	972	66,2	496	51,0	476	49,0
1997	1099	75,2	570	51,9	529	48,1
1998	1050	72,2	525	50,0	525	50,0
1999	804	55,8	380	47,3	424	52,7
2000	559	38,8	242	43,3	317	56,7
2001	418	30,6	193	46,2	225	53,8
2002	287	21,1	111	38,7	176	61,3
2003	212	15,7	60	28,3	152	71,7
2004	152	11,3	39	25,7	113	74,3
2005	125	9,3	42	33,6	83	66,4
2006	125	9,3	39	31,2	86	68,8
2007	76	5,7	25	32,9	51	67,1

Klamüüdia

Klamüüdia juhtude arv tõusis perioodil 1992-1995 96%: 1992. aastal registreeriti 194 nakatunut, 1995. aastal 5 348. Alates sellest aastast on märgata langustrendi koos väikese tõuslainega aastatel 2000-2002. 2007. aastal diagnoositi klamüüdia 2480 inimesel ehk 54% vähem võrreldes 1995. aastaga (vt joonis 32, tabel 24).

Enam klamüüdia juhte on registreeritud naiste seas, erandiks on vaadeldava perioodi algusaastad 1991 ja 1992, mil meeste hulgas oli 52-103 juhtu rohkem. Perioodil 1993-2007 kõikus naiste osakaal nakatunute seas 58-82% ning meeste puhul 18-42% vahel. Kõige rohkem klamüüdiasse nakatunud naised registreeriti 1995. aastal – 4 294 nakkusjuhtu. Järsk langus toimus 1996-1997: 1997. aasta, mil naiste seas diagnoositi 40% (n=2 557) vähem juhte võrreldes 1995. aastaga. Perioodil 1997-2003 püsis naiste klamüüdiasse haigestumine enam-vähem stabiilsena kõikides vahemikus 2316-2816. Võrreldes selle perioodiga on viimase nelja aasta jooksul diagnoositud juhtude arv väiksem ning kõigub vahemikus 1967-2157. Meeste hulgas registreeriti kõige rohkem klamüüdiasse nakatunuid 2001. aastal – 1 782. Peale seda langes juhtude arv järsult kahe aasta jooksul. 2003. aastal diagnoositi 640 klamüüdiasse nakatunud meest, mis on 64% vähem kui 2001. aastal. Alates sellest aastast on langus väiksem, 2007. aastal esines meeste hulgas 433 juhtu (vt joonis 34, tabel 24).

Joonis 34: Registreeritud klamüüdia juhud sugude lõikes 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM)

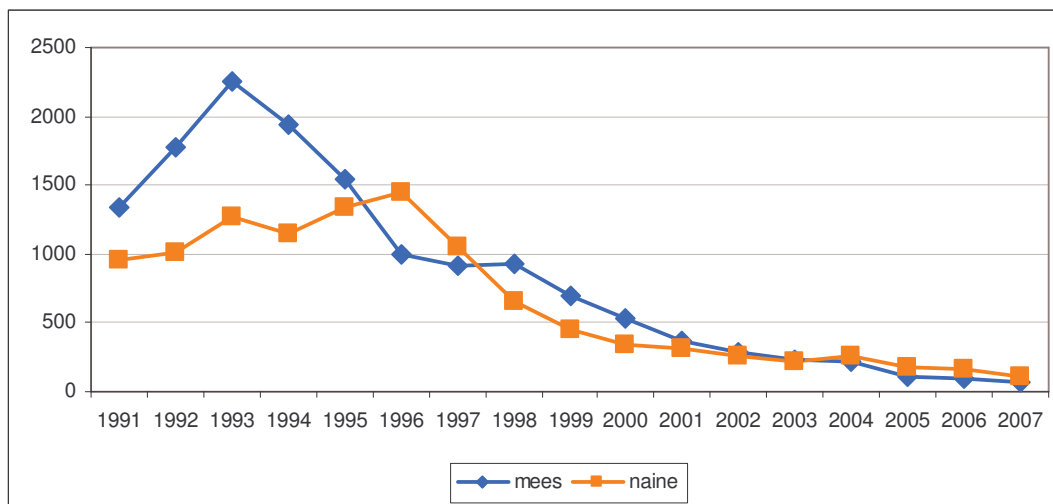
Tabel 24: Registreeritud klamüüdia juhud 1991-2007 (Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM, ESA)

Aasta	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta	Sugu			
			mees		naine	
			n	%	n	%
1991	405	25,8	254	62,7	151	37,3
1992	194	12,7	123	63,4	71	36,6
1993	1152	75,9	206	17,9	946	82,1
1994	4230	282,1	842	19,9	3388	80,1
1995	5348	360,0	1052	19,7	4294	80,3
1996	4971	338,3	1143	23,0	3828	77,0
1997	3954	271,2	1397	35,3	2557	64,7
1998	3916	269,3	1100	28,1	2816	71,9
1999	3504	243,5	1188	33,9	2316	66,1
2000	3805	264,4	1307	34,3	2498	65,7
2001	4283	314,0	1782	41,6	2501	58,4
2002	4114	302,8	1353	32,9	2761	67,1
2003	2964	219,0	640	21,6	2324	78,4
2004	2759	204,5	602	21,8	2157	78,2
2005	2485	184,6	518	20,8	1967	79,2
2006	2531	188,4	507	20,0	2024	80,0
2007	2480	184,8	433	17,5	2047	82,5

Gonorröa

Aastatel 1991-1993 tõusis gonorröa juhtude arv 35%: 1991. aastal registreeriti 2299 ja 1993. aastal 3535 nakkusjuhtu. Järgnevatel aastatel on gonorröasse nakatunute arv igal aastal vähenenud. 2007. aastal diagnoositi gonorröa 174 korral ehk 95% vähem võrreldes 1993. aastaga (vt joonis 32, tabel 25).

Perioodidel 1991-1995 ning 1998-2003 registreeriti üle poole juhtudest meeste seas. Esimesel ajavahemikul kõikus meeste osakaal nakatunute seas 54-64% ning teisel ajavahemikul 51-61% vahel. 1993. aastal diagnoositi gonorröa 2258 mehel, naiste seas registreeritud nakkusjuhtude „tipp“ leidis aset mõni aasta hiljem 1996. aastal, mil leiti infektsioon 1442 naisel. 2007. aastaks on nii meeste kui naiste seas nakkusjuhtude arv vähenenud oluliselt. 2007. aastal diagnoositi gonorröa 63 mehel (ehk 97% vähem võrreldes 1993. aastaga) ning 111 naisel (ehk 92% vähem võrreldes 1996. aastaga) (vt joonis 35, tabel 25).

Joonis 35: Registreeritud gonorröa juhud sugude lõikes 1991-2007 (n)
(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM)

Tabel 25: Registreeritud gonorröa juhud 1991-2007

(Andmeallikas: 1991-1997, 2007 TKI, 1998-2006 SoM, ESA)

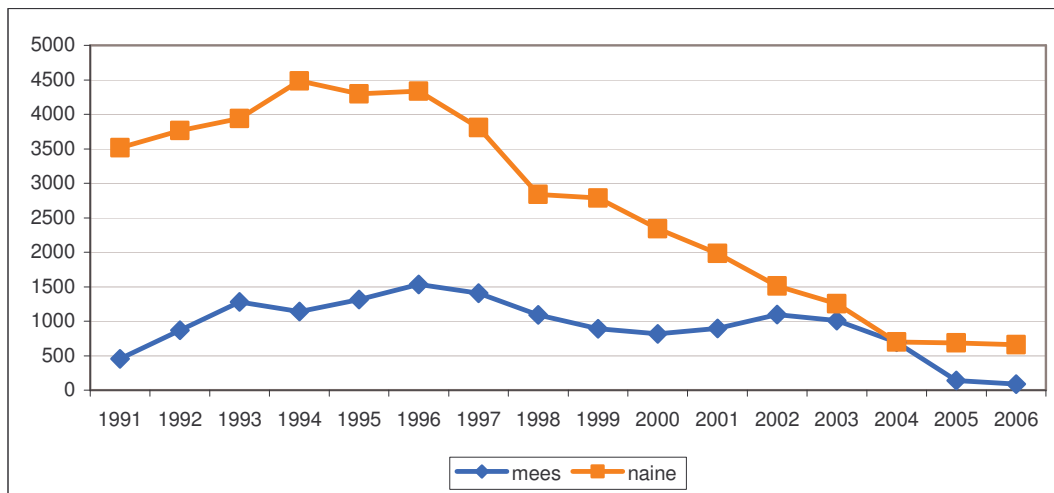
Aasta	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta	Sugu			
			mees		naine	
			n	%	n	%
1991	2299	146,8	1342	58,4	957	41,6
1992	2790	180,7	1779	63,8	1011	36,2
1993	3535	233,1	2258	63,9	1277	36,1
1994	3089	205,0	1937	62,7	1152	37,3
1995	2882	194,2	1546	53,6	1336	46,4
1996	2437	165,9	995	40,8	1442	59,2
1997	1969	134,7	921	46,8	1048	53,2
1998	1577	108,4	926	58,7	651	41,3
1999	1146	80,0	694	60,6	452	39,4
2000	867	60,2	528	60,9	339	39,1
2001	686	50,3	371	54,1	315	45,9
2002	538	39,6	283	52,6	255	47,4
2003	457	33,8	235	51,4	222	48,6
2004	484	35,9	221	45,7	263	54,3
2005	298	22,1	115	38,6	183	61,4
2006	256	19,0	95	37,1	161	62,9
2007	174	13,0	63	36,2	111	63,8

Trihhomonoos

Trihhomonoosi nakatunute arv tõusis aastani 1996, kui registreeriti 5869 juhtu (32% rohkem võrreldes 1991. aastaga). 2006. aastaks on trihhomonoosi juhtude arv vähenenud – sel aastal diagnoositi nakkus 747 inimesel ehk 87% vähem võrreldes 1996. aastaga (vt joonis 32, tabel 26).

Sarnaselt klamüüdiale on trihhomonoosi enam registreeritud naiste hulgas. Vaid 2004. aastal on nii meeste kui naiste arv nakatunute seas võrdsel tasemel (vastavalt 696 ja 699). Naiste hulgas registreeriti kõige rohkem nakkusjuhte 1994. aastal – 4486, sellisel tasemel püsis nakatunute arv ka kahel järgmisel aastal. Perioodil 1997-2004 on märgata selget langustrendi naiste seas registreeritud juhtude puhul. 2004. aastal diagnoositi trihhomonoos 699 naisel, see on 84% vähem kui 1994. aastal. Kahel viimasel aastal on nakkusjuhtude arv jäänud praktiliselt samale tasemele. Meeste seas on nakatunute arv püsinud ühtlasemana, kõige enam haigeid diagnoositi 1996. aastal – 1534. Selgem langus nakkusjuhtude arvus tuleb esile alates 2004. aastast. Vaadeldava perioodi lõpus, 2006. aastal, registreeriti meeste hulgas 89 trihhomonoosi juhtu (94% vähem võrreldes 1996. aastaga) (vt joonis 36, tabel 26).

Joonis 36: Registreeritud trihhomonoosi juhud sugude lõikes 1991-2006 (n)
(Andmeallikas: 1991-1997, TKI, 1998-2006 SoM)

Tabel 26: Registreeritud trihhomonoosi juhud 1991-2006
(Andmeallikas: 1991-1997 TKI, 1998-2006 SoM, ESA)

Aasta	Juhtude arv	Näitaja 100 000 elaniku kohta	Sugu			
			mees		naise	
			n	%	n	%
1991	3970	262,9	454	11,4	3516	88,6
1992	4634	304,1	868	18,7	3766	81,3
1993	5221	344,2	1280	24,5	3941	75,5
1994	5624	373,2	1138	20,2	4486	79,8
1995	5612	378,2	1316	23,4	4296	76,6
1996	5869	398,8	1534	26,1	4335	73,9
1997	5211	356,4	1404	26,9	3807	73,1
1998	3930	270,0	1092	27,8	2838	72,2
1999	3675	255,0	889	24,2	2786	75,8
2000	3159	219,3	818	25,9	2341	74,1
2001	2880	211,1	896	31,1	1984	68,9
2002	2609	192,0	1098	42,1	1511	57,9
2003	2264	167,3	1009	44,6	1255	55,4
2004	1395	100,7	696	49,9	699	50,1
2005	826	61,4	140	16,9	686	83,1
2006	747	55,6	89	11,9	658	88,1

Ülevaate koostanud:
Liilia Lõhmus
Tervise Arengu Instituut